

<https://ssoss.ui.ac.ir/?lang=en>

Strategic Research on Social Problems

E-ISSN: 3041-8623

Vol. 15(4), 25-50

Received: 26.01.2026 Accepted: 13.06.2026

Research Paper

Life at a Distance: A Narrative Analysis of Separation Stories among Those Left Behind due to Migration in Afghanistan

Mohammad Reza Azadmanesh

Ph.D. student Sociology, Department of Social Sciences, Faculty of Literature and Humanities, University of Isfahan, Isfahan, Iran
rezaazadmanesh200@gmail.com

Soraya Me'mar *

Associate professor, Department of Social Sciences, Faculty of Literature and Humanities, University of Isfahan, Isfahan, Iran
s.memar@ltr.ui.ac.ir

Hamid Dehghani

Assistant professor, Department of Social Sciences, Faculty of Literature and Humanities, University of Isfahan, Isfahan, Iran
h.dehghani@ltr.ui.ac.ir

Introduction

Migration has become one of the most persistent and widespread social realities in contemporary Afghanistan. Over the past decades, economic hardship, insecurity, political instability, unemployment, and social uncertainty have compelled many Afghans to migrate to neighboring and Western countries. While migration studies in Afghanistan have largely focused on migrants themselves, comparatively little attention has been paid to the experiences of those who remain behind. The lives of left-behind family members—including mothers, fathers, spouses, children, and siblings—have remained largely invisible within migration research. Existing studies predominantly examine migration from the perspectives of mobility, labor, legal status, remittances, and integration into host societies, whereas the emotional, social, and identity-related consequences of separation for left-behind families have received insufficient scholarly attention. This study addressed this gap by focusing on the lived experiences and narratives of left-behind people due to migration in Afghanistan. The research explored how left-behind individuals constructed and narrated their experiences of separation, longing, waiting, emotional suffering, and disrupted family relations. The study adopted a narrative approach because narratives were not merely reflections of reality; rather, they actively constructed meanings, identities, and social realities. Through storytelling, individuals organized their experiences, interpreted suffering, and negotiated their identities within broader social and cultural contexts. The theoretical foundation of this research was rooted in social constructionism, particularly the perspectives of Berger and Luckmann, Kenneth Gergen, and Vivien Burr. From this viewpoint, social reality was understood as socially and discursively constructed through language, interaction, and cultural meanings. Accordingly, the experiences of separation and being left behind were interpreted not simply as personal emotions, but as socially shaped realities embedded within Afghan cultural norms, family structures, gender expectations, and migration-related economic pressures. The main objective of this study was to provide a deep sociological understanding of how left-behind individuals in Afghanistan narratively constructed the meaning of separation caused by migration, and how these narratives revealed broader dimensions of identity, emotional life, and social relationships.

Materials & Methods

This study was conducted within the framework of qualitative narrative inquiry and followed an interpretive–constructionist paradigm. Narrative inquiry was selected

because it enabled an in-depth understanding of lived experiences through stories and personal accounts. The study focused on individuals in Afghanistan, who had experienced

*Corresponding author

Azadmanesh, M.R., Memar, S., & Dehghani, H. (2026). Life at a distance: A narrative analysis of separation stories among those left behind due to migration in Afghanistan. *Strategic Research on Social Problems*, 15(4), 25-50. <https://doi.org/10.22108/srsp.2026.148141.2204>

3041-8623/ © University of Isfahan

This is an open access article under the CC BY-NC-ND/4.0/ License (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

<https://doi.org/10.22108/srsp.2026.148141.2204>

long-term separation from close family members due to migration.

A purposive sampling strategy was employed to select participants with rich and meaningful experiences related to migration-induced separation. 10 participants from different age groups and family positions—including daughters, sons, mothers, fathers, and spouses of migrants—were interviewed. Participants came from Kabul and Jaghori districts and had family members residing in countries, such as Iran, France, Germany, Belgium, Australia, the United Arab Emirates, and Indonesia.

Data were collected through in-depth narrative interviews. The interviews were conducted in safe and conversational settings that allowed participants to freely recount their life stories, emotions, memories, and experiences of separation. Interview durations ranged between 30 and 60 minutes, depending on participants' emotional conditions and willingness to narrate their experiences. All interviews were audio-recorded with participants' informed consent and later transcribed verbatim. Data analysis was conducted using narrative analysis informed by social constructionism. Each participant's story was treated as an independent unit of analysis. The analysis focused on 4 major dimensions: narrative structure, dominant discourses, identity construction, and meaning-making processes. First, the interviews were repeatedly read to gain a holistic understanding of each narrative. Second, the structural organization of stories—including turning points, disruptions, emotional climaxes, and temporal sequences—was analyzed. Third, the narratives were interpreted through discursive and constructionist lenses to examine how meanings, emotions, identities, and social realities were produced within cultural and social contexts.

The study followed ethical considerations, including informed consent, confidentiality, voluntary participation, and the use of pseudonyms. The researchers endeavored to ensure interpretive credibility, coherence, and transparency throughout the analytical process.

Discussion of Results & Conclusion

The findings revealed that separation caused by migration was not merely an individual emotional experience, but a socially and culturally constructed condition deeply embedded in Afghan family life. The narratives demonstrated that migration had reshaped emotional relationships, identities, family responsibilities, and everyday life among those left behind.

One of the central findings of the study was the emergence of what might be called "suspended life" or "life in liminality". Many participants described their lives as emotionally incomplete and continuously postponed while

waiting for the return of migrant family members. Life was frequently narrated as existing between absence and hope, reunion and uncertainty, and presence and loss. In several narratives, everyday life gained meaning only through the temporary return of migrants, while their departure symbolized emotional collapse and loneliness.

The findings further indicated that dominant cultural discourses had strongly shaped the experiences of left-behind individuals. Discourses of sacrifice, patience, migration as economic necessity, traditional family structures, and gender expectations were repeatedly reproduced within participants' narratives. For example, boys were often expected to become "men of the house" in the absence of fathers, while girls and women were expected to endure emotional suffering silently and patiently. Thus, emotional pain was not experienced purely privately, but through culturally regulated forms of expression and silence.

Another important finding concerned the narrative construction of identity. Participants frequently reconstructed themselves through the absence of migrant family members. Children defined themselves through missing fathers; mothers narrated themselves as suffering yet resilient caregivers; spouses experienced emotional isolation and suspended intimacy. Identity, therefore, emerged as relational and deeply connected to migration-induced separation.

The narratives also revealed the multi-layered and polyphonic nature of separation. Experiences of longing, fear, hope, helplessness, economic dependency, and emotional endurance coexisted within the same stories. Participants often oscillated between hope for reunion and acceptance of permanent uncertainty. Migration was simultaneously narrated as economic survival, emotional suffering, sacrifice, and structural compulsion.

This study contributed to the sociology of migration by shifting analytical attention from migrants to those left behind. It demonstrated that migration is not solely a process of physical mobility, but also a process that reorganizes emotions, relationships, meanings, and identities within the society of origin. Furthermore, the study highlighted the importance of narrative inquiry for understanding the complexity of lived experiences in contexts shaped by prolonged migration and social instability.

Ultimately, the research argued that the stories of left-behind individuals are not marginal experiences, but central dimensions of migration realities in Afghanistan. By foregrounding their voices and narratives, the study offered a deeper sociological understanding of migration as an emotionally and socially transformative phenomenon.

Keywords: Afghanistan, Left Behind, Separation, Loneliness, Migration, Narrative Analysis, Social Identity.

پژوهش‌های راهبردی مسائل اجتماعی
سال پانزدهم، شماره پیاپی (۵۵)، شماره چهارم، ۱۴۰۵، ص ۲۵-۵۰
تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۱۱/۰۶ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۵/۰۳/۲۳

مقاله پژوهشی

زندگی در فاصله: تحلیل روایی قصه‌های فراق در میان جدامانندگان از مهاجرت در افغانستان

محمدرضا آزادمنش^{ID}، دانشجوی دکتری جامعه‌شناسی، گروه علوم اجتماعی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه اصفهان،

اصفهان، ایران

rezaazadmanish200@gmail.com

ثریا معمار^{ID*}، دانشیار گروه علوم اجتماعی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران

s.memar@ltr.ui.ac.ir

حمید دهقانی^{ID}، استادیار گروه علوم اجتماعی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران

h.dehghani@ltr.ui.ac.ir

چکیده

پژوهش حاضر با استفاده از تحقیق روایی، قصه‌های فراق را در زندگی جدامانندگان از مهاجرت در افغانستان تحلیل می‌کند. داده‌ها از طریق مصاحبه عمیق با جدامانندگانی جمع‌آوری شده است که تجربه فراق و جداماندگی داشته‌اند و تحلیل‌ها شامل کدگذاری، شناسایی ساختار، تحلیل گفتمان‌های خانوادگی و اجتماعی، برساخت هویتی و برساخت معنا در قصه‌های جدامانندگان بوده است. روایت‌ها نشان می‌دهد که فراق اعضای خانواده فقط تجربه روانی و فردی نبوده، بلکه تحت‌تأثیر ساختارهای اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی بازنمایی می‌شود. همچنان، روایت‌ها چندلایه و چندصدایی بوده و مفاهیمی چون «زندگی تعلیقی» و «فراق ساختاری»، تجربه جداماندگی را به تصویر می‌کشد. یافته‌ها نشان می‌دهد که جداماندگی و فراق، هویت و زندگی روزمره افراد را شکل می‌دهد و مسئولیت و معنابخشی به فراق ایجاد می‌کند. این پژوهش با تکیه بر تحلیل روایت قصه‌های زندگی جدامانندگان از مهاجرت در افغانستان، چشم‌اندازی تازه برای درک و فهم پیچیدگی‌های جهان زندگی جدامانندگان ارائه می‌کند.

واژه‌های کلیدی: افغانستان، جدامانندگان، فراق، احساس تنهایی، مهاجرت، تحلیل روایت، هویت اجتماعی.

*نویسنده مسئول

آزادمنش، محمدرضا، معمار، ثریا و دهقانی، حمید. (۱۴۰۵). زندگی در فاصله: تحلیل روایی قصه‌های فراق در میان جدامانندگان از مهاجرت در افغانستان، پژوهش‌های راهبردی مسائل اجتماعی، ۱۵(۴)، ۲۵-۵۰. <https://doi.org/10.22108/srsp.2026.148141.2204>

مقدمه و بیان مسئله

مهاجرت یکی از برجسته‌ترین و پایدارترین واقعیت‌های اجتماعی در جامعه افغانستان به شمار می‌رود. واقعیتی که در دهه‌های اخیر، تحت تأثیر مجموعه‌ای از عوامل اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و امنیتی بخش چشمگیری از جمعیت کشور را درگیر ساخته است. گرچه آمارهای رسمی در رابطه با تعداد جداماندگان از مهاجرت در افغانستان وجود ندارد، مشاهدات میدانی نشان می‌دهد که بیشتر خانواده‌های افغانستانی حداقل یک نفر مسافر دارند و این امر برای افراد آشنا با بستر اجتماعی افغانستان، واقعیتی عینی است. باوجود گستردگی و تداوم مهاجرت در افغانستان، بخش عمده‌ای از مطالعات علمی موجود، مهاجرت را عمدتاً از منظر تجربه خود مهاجران بررسی کرده است. این پژوهش‌ها بر موضوعاتی چون علل مهاجرت، پیامدها، مسیرهای جابه‌جایی، وضعیت حقوقی، شرایط اقتصادی، اشتغال و ادغام اجتماعی مهاجران در کشورهای مقصد تمرکز داشته است (Baloch & Abedi, 2025; Shafaq & Shuaa, 2024; Azimi & Hashemi, 2025; Miakhel et al., 2025). همچنین شماری از مطالعات با تأکید بر مهاجرت نخبگان و جوانان تحصیل کرده به پیامدهای خروج سرمایه انسانی و تأثیر آن بر توسعه افغانستان توجه کرده است (Mazloun & Jamal Uddin, 2025). این تمرکز غالب بر مهاجران و تجربه آنان در مقصد موجب شده است که جداماندگی به عنوان یکی از ابعاد مهاجرت، کمتر به عنوان مسئله مستقل تحلیل و بررسی شود. به بیان دیگر، تجربه و واقعیت‌های زندگی افرادی که در کشور باقی می‌مانند و با غیبت طولانی مدت یا دائمی اعضای خانواده مواجه می‌شوند، عمدتاً به صورت حاشیه‌ای یا ضمنی در پژوهش‌ها مطرح شده است.

نادیده گرفتن تجربه جداماندگان فهم ما را از مهاجرت به فهمی یک‌سویه و ناقص محدود می‌سازد؛ زیرا مهاجرت نه تنها زندگی مهاجران، زندگی کسانی را نیز دگرگون می‌کند که در غیاب آنان، بار عاطفی، اجتماعی و گاه اقتصادی این فرایند را بر دوش می‌کشند. مطالعات مربوط به زندگی مهاجران افغان در کشورهای مقصد نیز به طور ضمنی بر این نکته دلالت دارد که پیامدهای مهاجرت تنها به مقصد محدود نمی‌شود و خانواده‌های جدامانده نیز به طور جدی تأثیر می‌گیرند (Baloch

2025, & Abedi)؛ باین حال صدای جداماندگان (شامل مادران، پدران، همسران، فرزندان و سایر اعضای خانواده) در بیشتر این پژوهش‌ها غایب است. از منظر روش‌شناختی و معرفت‌شناختی، این خلأ زمانی برجسته‌تر می‌شود که تجربه جداماندگی صرفاً مجموعه‌ای از پیامدهای عینی تلقی نشود، بلکه به مثابه تجربه‌ای عمیقاً معنادار در نظر گرفته شود که در بستر روایت‌ها و قصه‌های زندگی، بازگو و تفسیر می‌شود. پژوهش‌های روایی نشان داده است که روایت‌های زندگی بستری اساسی برای فهم چگونگی معناپردازی، بازسازی هویت و نظم‌بخشی به تجربه‌های زیسته فراهم می‌سازد؛ برای نمونه، جلالی (2024) در مطالعه‌ای روایی درباره کارگران مهاجر افغان در ایران نشان می‌دهد که افراد از طریق روایت و قصه‌ها، تجربه‌های رنج، افتخار و بازتعریف هویت خود را صورت‌بندی می‌کنند؛ با وجود این، رویکرد روایی به‌ندرت برای مطالعه تجربه جداماندگان در جامعه افغانستان به کار گرفته شده است.

باتوجه به موارد یادشده، مسئله اصلی پژوهش حاضر، فقدان فهمی روایی، عمیق و زمینه‌مند از تجربه جداماندگی و فراق ناشی از مهاجرت در افغانستان است. ادبیات موجود، اگرچه به طور گسترده به علل و پیامدهای مهاجرت پرداخته است، تجربه زیسته جداماندگان و معناهایی که آنان در روایت‌های زندگی خود به فراق، انتظار، دوری و بازتعریف روابط خانوادگی می‌بخشند، کمتر واکاوی شده است. این پژوهش می‌کوشد با تمرکز بر روایت‌ها و قصه‌های زندگی جداماندگان از مهاجرت در افغانستان این خلأ را پر کند و نشان دهد که جداماندگان از مهاجرت در افغانستان، چگونه تجربه فراق و دوری را در روایت‌های زندگی خود برساخت می‌کنند و این روایت‌ها چه معناها و دلالت‌هایی درباره زندگی، هویت و روابط خانوادگی آنان را آشکار می‌سازد. گرچه مهاجرت ناشی از عوامل مختلف است و بنابراین، انواع مهاجرت‌های کاری، سیاسی، تحصیلی و موارد مانند آن را شامل می‌شود که هرکدام پیامدهای متخلف بر جداماندگی دارد، در تحقیق حاضر مهاجرت به مفهوم عام کلمه در نظر گرفته شده و فرض بر این بوده است که تجربه فراق ناشی از مهاجرت برای جدامانده، در هر صورت تجربه فردی است. برای فهم تجربه‌های فردی جداماندگان در این

تحقیقات نشان می‌دهد که مهاجرت یک یا هر دو والد می‌تواند پیامدهای روانی و اجتماعی جبران‌ناپذیر بر کودکان جداملنده داشته باشد و تأثیراتی نیز برای سلامت جسمی و تغذیه‌ای این کودکان به همراه دارد.

تحقیقات یانگ و بانساک^{۱۳} (2019)، چن^{۱۴} و همکاران (2019)، وانگ^{۱۵} و دیگران (2019) و لم و یو^{۱۶} (2019) در چین و جنوب شرق آسیا، مهاجرت والدین را با اختلال در ثبت‌نام مکتب، سازگاری اجتماعی، اضطراب و تفاوت‌های جنسیتی مرتبط دانسته است. ایرلینی^{۱۷} و دیگران (2019) نیز تأثیر سن و جنس و ولد مهاجر را بر ثبت‌نام کودکان نشان دادند. نتایج نشان می‌دهد که مهاجرت مادر باعث اختلال در ثبت‌نام به موقع فرزندان جداملنده در مکتب می‌شود و ناسازگاری اجتماعی و افسردگی و اضطراب را در این کودکان تشدید می‌کند. نتایج فوق به جز ثبت‌نام به موقع در مکتب، در اثر مهاجرت پدران نیز به مشاهده می‌رسد.

شی^{۱۸} و همکاران (2020) با مدل‌سازی معادله ساختاری در چین نشان دادند که مهاجرت مادر اثر بیشتری بر مشکلات اجتماعی _ عاطفی کودکان جداملنده دارد. احسان‌الله (2017) با نظریه زمینه‌ای در عراق، تغییرات نقش زنان و خلأ پدری را مستندسازی کرده‌اند و نتایج نشان داده است که مهاجرت پدران باعث تغییرات نقش‌های اجتماعی در زنان جداملنده می‌شود و خلأ پدری را برای فرزندان جداملنده در پی دارد.

شرما^{۱۹} و همکاران (2021) در نپال، با مصاحبه گروه‌های متمرکز نشان دادند که کودکان و زنان جداملنده با ناامنی، اضطراب، افت تحصیلی و فشارهای روانی متعدد مواجه‌اند. نتایج این تحقیقات نشان می‌دهد که نقش حمایت خانواده و تماس عاطفی و باکیفیت با ولد مهاجر برای تحمل‌پذیر کردن رنج کودکان و زنان جداملنده حیاتی است.

مطالعات گئو^{۲۰} و همکاران (2023) در آفریقای جنوبی و

تحقیق، به جای تمایز میان انواع مهاجرت به واحد تحلیل توجه شده و هر داستان و قصه در فردیت خودش واحد تحلیل قرار گرفته است. در این نوع نگاه به جداملندگان از مهاجرت در افغانستان، مسئله پیامدهای متفاوت انواع مهاجرت بر جداملندگان حل شده و بنابراین، به جداملنده به مفهوم عام در این تحقیق توجه شده است.

پیشینه تجربی

مرور ادبیات موجود در رابطه با جداملندگان از مهاجرت نشان می‌دهد که هرچند پدیده جداملندگی در بسیاری از کشورهای درگیر مهاجرت، به ویژه چین، نپال، آفریقا، آمریکا، لندونریا و کشورهای جنوب شرق آسیا، به عنوان مسئله‌ای اجتماعی مطالعه شده است، تاکنون در افغانستان پژوهش‌های علمی نظام‌مند در این زمینه انجام نشده است. آنچه در مطالعات خارجی برجسته است، تمرکز بر پیامدهای اجتماعی، روانی، آموزشی و تغذیه‌ای جداملندگی است؛ درحالی‌که در افغانستان باوجود گستردگی مهاجرت‌های بیرون‌مرزی و جداملندن وابستگان در مبدأ، این حوزه کاملاً مغفول مانده است.

گراهام و جوردن^۱ (2011) و آنتمن^۲ (2012) نشان دادند که مهاجرت فرزندان یا والدین بزرگ‌سال بر بهزیستی والدین سالمند و سلامت روان کودکان جداملنده تأثیر می‌گذارد. سو^۳ و دیگران (2012) در چین، ادھیکاری^۴ و همکاران (2013)، دیمورجیر و شوو^۵ (2013)، ویکریمماژ^۶ و دیگران (2015) در سریلانکا، زهانگ^۷ و همکاران (2015)، داویس و برازیل^۸ (2016) در گواتمالا، یوچینگ^۹ و دیگران (2016) در چین، گی‌میر^{۱۰} و همکاران (2018) در نپال، فلمث^{۱۱} و همکاران (2018) در کشورهای کم‌درآمد، گریفیتس و همکاران^{۱۲} (2018) در تحقیقات خودشان بر پیامدهای روانی، رفتاری، تغذیه‌ای و آموزشی کودکان جداملنده تأکید کرده‌اند. این

¹¹ Fellmeth

¹² Griffiths

¹³ Yang & Bansak

¹⁴ Chen

¹⁵ Wang

¹⁶ Lam & Yeoh

¹⁷ Arlini

¹⁸ Shi

¹⁹ Sharma

²⁰ Gao

¹ Graham & Jordan

² Antman

³ Su

⁴ Adhikari

⁵ Demurger & Xu

⁶ Wickramage

⁷ Zhang

⁸ Davis & Brazil

⁹ Yaojiang

¹⁰ Ghimire

مضمون یا پدیدارشناختی انجام شده است. هرچند برخی مطالعات از روش‌های کیفی بهره برده است، به روایت و قصه به‌عنوان امر برساختی در بستر اجتماعی - فرهنگی کمتر توجه شده است. همچنین، در بیشتر این تحقیقات، تجربه جداماندگی به‌عنوان پیامدهای مهاجرت تحلیل شده است، نه به‌مثابه فرایند معناسازی و بازنمایی زیسته در قصه‌های زندگی. درزمینه افغانستان نیز، باوجود گستردگی پدیده جداماندگی، خلأ جدی پژوهش‌های نظام‌مند، به‌ویژه با رویکرد تحلیل روایت با موضوع برساخت‌گرایانه، مشاهده می‌شود؛ ازاین‌رو، تحقیق حاضر با تمرکز بر قصه‌های فراق در زندگی جداماندگان، تلاشی برای پرکردن این شکاف مطالعاتی در ادبیات جامعه‌شناختی است.

چارچوب مفهومی

این تحقیق بر مبنای پارادایم برساخت‌گرایی اجتماعی بنا شده است. رویکردی که واقعیت اجتماعی را نه امری عینی و ثابت، بلکه محصول تعاملات اجتماعی، زبان، روایت‌ها و گفتمان‌ها می‌داند. در چارچوب تحقیقات کیفی و تحلیل روایت، این دیدگاه نقش «حساسیت نظری» را ایفا می‌کند و هدف آن فهم نحوه ساخته‌شدن تجربه‌های انسانی بوده و به آزمون فرضیه‌ها یا تبیین نظری در این رویکرد توجه نشده است. در این تحقیق نیز، رویکرد برساخت‌گرایی اجتماعی صرفاً به‌عنوان چارچوب تحلیلی استفاده شده و هدف اصلی استفاده از این رویکرد این بوده است که تحلیل روایت قصه‌های فراق در زندگی جداماندگان از مهاجرت در افغانستان در قالب این موضع نظری تحلیل و فهم شود. به بیان دیگر، پژوهشگران در این تحقیق اعتقاد دارند که روایت‌ها و قصه‌های زندگی جداماندگان از مهاجرت در افغانستان امری برساختی است و در چارچوب زبان، گفتمان‌ها و تعاملات اجتماعی قابل فهم می‌شود. در ادامه باتوجه به نکات یادشده، سه رویکرد مهم در ذیل برساخت‌گرایی اجتماعی به‌صورت کوتاه و مختصر معرفی می‌شود.

برساخت‌گرایی اجتماعی برگر و لاکمن^۲: براساس نظریه برساخت‌گرایی اجتماعی برگر و لاکمن (1966)، واقعیت

چنین نشان داد که کودکان جدامانده در معرض ترک تحصیل، خشونت شهری، فقر و آسیب‌های روانی هستند و شبکه‌های حمایتی محلی نقش حیاتی در کاهش این فشارها دارد. گی^۱ (2019) در چین با قوم‌نگاری و مشاهده مشارکتی، نقش مراقب جایگزین به‌ویژه مادر بزرگ‌ها را در کاهش آسیب‌های روانی کودکان جدامانده پررنگ دانست. چلیاگاین (2015) در پژوهشی درباره زنان جدامانده از مهاجرت مردان در دو منطقه نپال، با استفاده از روش‌های کیفی و مصاحبه‌های عمیق، تجربه‌های زنان جدامانده و تغییرات ایجادشده در زندگی آنان را بررسی کرد. یافته‌ها نشان داد که غیبت مردان موجب افزایش مسئولیت‌های خانوادگی، مشارکت در تصمیم‌گیری، تحرک اجتماعی و حضور زنان در عرصه‌های اقتصادی و اجتماعی شده است. نتایج همچنین نشان‌دهنده شکل‌گیری عاملیت و نقش‌های جدید زنان در مواجهه با پیامدهای مهاجرت مردان بود.

مطالعه همتی و گنجی (۱۳۹۵) در ایران با تحلیل پدیدارشناسی تفسیری تجربیات شش زن جدامانده نشان می‌دهد که مهاجرت شوهران ضمن ایجاد استقلال نسبی، فشار مضاعف نقش‌های مادری و پدری فرسودگی روانی و تنهایی را نیز به همراه دارد. مشابه آن، فاک و همکاران (2024) در اندونزی با استفاده از تحلیل مضمون، ۲۸ مادر مرلق و ۳۵ کودک جدامانده را تحلیل کردند. نتایج این تحقیق، فرسودگی مراقبتی و افسردگی مادران و پیامدهای رفتاری کودکان را نشان داده و نقش تماس عاطفی منظم و باکیفیت با والد مهاجر را در کاهش آسیب‌ها برجسته کرده است.

اسلام و همکاران (2025) در پژوهشی درباره زنان جدامانده از مهاجرت مردان در مناطق روستایی بنگلادش، به بررسی تأثیر مهاجرت مردان بر توانمندسازی زنان و تغییر نقش‌های جنسیتی پرداختند. یافته‌ها نشان داد که غیبت مردان، مسئولیت‌های زنان را در حوزه‌هایی مانند هدیریت امور مالی، زمین، مراقبت از خانواده و مشارکت اجتماعی افزایش داده و زمینه بازتعریف و بازتوزیع برخی نقش‌های خانوادگی و جنسیتی را فراهم کرده است.

مرور مطالعات پیشین نشان می‌دهد که پژوهش‌های مربوط به جداماندگان از مهاجرت عمدتاً بر پیامدهای روانی، آموزشی و اجتماعی تمرکز داشته و بیشتر با رویکردهای کمی، تحلیل

² Berger & Luckmann

³ Ge

مناسب است؛ زیرا نشان می‌دهد که چگونه ساخت قدرت، هنجارهای فرهنگی و گفتمان‌های خانوادگی تجربه جداماندگی را شکل می‌دهد. دیدگاه‌های برگر و لاکمن، گرگن و بر مشترکاً بر موارد زیر تأکید دارد:

- واقعیت اجتماعی ساخته تعامل، زبان و گفتمان است؛
- روایت‌ها سازنده تجربه‌اند، نه صرفاً بازتاب‌دهنده آن؛
- هویت پدیده‌ای فرایندی، پویا و گفتمانی است؛

براساس رویکرد برساخت‌گرایی اجتماعی، تجربه جداماندگی و فراق ناشی از مهاجرت در افغانستان محصول زمینه فرهنگی - تاریخی و ساختارهای قدرت است. این مجموعه مفاهیم چارچوب نظری لازم برای تحلیل روایت‌های فراق در زندگی جداماندگان از مهاجرت را در افغانستان ایجاد می‌کند. در این تحقیق، نظریه برساخت‌گرایی اجتماعی به‌عنوان پشتیبان تحلیلی در نظر گرفته شده و تحلیل روایت به‌عنوان رویکرد روش‌شناختی به کار بسته شده است.

روش تحقیق

تحقیق حاضر در چارچوب تحقیق کیفی از نوع پژوهش روایی^۳، قصه‌های فراق و دوری افراد جدامانده از مهاجرت را در افغانستان تحلیل و تفسیر کرده است. این مطالعه در ذیل پارادایم تفسیری - برساخت‌گرا قرار دارد که براساس آن، واقعیت‌های اجتماعی اموری ذهنی، چندگانه و برساخت شده است که از طریق تعاملات زبانی و اجتماعی برساخته می‌شوند (Lincoln & Guba, 2000; Berger & Luckmann, 1966; Gichuru, 2017; محمدپور، ۱۳۸۹). این پارادایم بر فهم و تفسیر معانی عمیق تجارب انسانی تأکید دارد (Maxwell, 2006; Turin et al., 1985; Lincoln & Guba, 2024).

شرکت‌کنندگان و روش نمونه‌گیری: اگرچه تعیین حجم نمونه در تحقیق روایی مسئله چالش‌برانگیز است و رویکردهای زیادی برای تعیین آن وجود دارد، معمولاً بین ۵-۱۰ نمونه کفایت می‌کند (NEURO_QUAL, 2023)؛ زیرا در این روش تأکید بر عمق داده‌ها است و مسئله آماری مطرح نیست (Adhikari, 2021; Moser & Korstjens, 2017; NEURO_QUAL,)

اجتماعی ا طریق فرایند دیالکتیکی سه‌گانه شکل می‌گیرد که عبارت از برون‌افکنی، عینیت‌یابی و درونی‌سازی است. زبان در این میان نقش بنیادی دارد که مفاهیم، طبقه‌بندی‌ها و روایت‌ها را تثبیت می‌کند و آن‌ها را واقعی جلوه می‌دهد. هویت نیز برساخته اجتماعی است که در تعاملات و نقش‌های اجتماعی تداوم می‌یابد (Berger & Luckmann, 1991). در بستر مهاجرت و جداماندگی در افغانستان، این رویکرد امکان فهم روایت‌هایی را فراهم می‌کند که تجربه‌های فراق، انتظار و نقش‌های جنسیتی را شکل می‌دهد. **برساخت‌گرایی کنت گرگن:** گرگن بر این ایده تأکید می‌کند که معنا و تجربه حاصل گفت‌وگوهای اجتماعی بوده و زبان در این رابطه ماهیتی کنشی دارد. بر مبنای این رویکرد، هیچ حقیقت واحدی در جهان اجتماعی وجود ندارد و روایت‌ها بخشی از فرایند ساخت واقعیت است (Gergen, 1985/ 1991/ 2009). در تحلیل روایت جداماندگان، این دیدگاه نشان می‌دهد چگونه احساسات و تجربه‌های زیسته (مانند اضطراب، دلتنگی، فراق و امید) در چارچوب روایت‌ها و قصه‌ها تولید و بازتولید و به‌عنوان واقعیت بازنمایی می‌شود. همچنان این دیدگاه توضیح می‌دهد که قصه‌ها و روایت‌های فراق در میان جداماندگان از مهاجرت به‌شدت متکثر است و در قالب داستان‌ها و قصه‌های فردی متبلور می‌شود؛ امری که به واقعیت‌های متکثر و پراکنده منجر می‌شود. براساس این دیدگاه، جداماندگان هرکدام جهان زندگی خودشان را دارند و باوجود اینکه این جهان‌ها در قالب زبان و گفت‌وگوهای اجتماعی بازنمایی می‌شود، همچنان جهان یک جدامانده با جهان جدامانده دیگر می‌تواند متفاوت باشد.

برساخت‌گرایی ویوین بر: بر (2015) تأکید بر نقد ذات‌گرایی و وابستگی دانش به زمینه‌های تاریخی و فرهنگی دارد. او با تأثیر از فوکو^۲، رابطه قدرت و دانش را برجسته کرده و نشان می‌دهد که چگونه در جهان اجتماعی، برخی روایت‌ها مسلط و برخی از آن‌ها خاموش می‌مانند. هویت در این چارچوب فرایندی پویا و چندلایه بوده و زبان ابزار اصلی تولید آن است (Burr, 1995/ 2018). این رویکرد برای تبیین ساختاری - گفتمانی روایت‌های جداماندگی در افغانستان

³ Foucault

⁴ Narrative Inquiry

¹ Gergen

² Burr

2023). گرچه معیار اشباع داده‌ها نیز در این روش مطرح شده، بیشتر تحقیقات که اشباع داده‌ها را به عنوان معیار تعیین نمونه خود مطرح کرده‌اند، به چگونگی اشباع داده‌ها اشاره نکرده‌اند (Hennink et al., 2016)؛ بنابراین، مسئله اشباع داده‌ها نیز در مبحث تعیین حجم نمونه امری چالش برانگیز است. در تحقیق حاضر با توجه به عمق تحلیل و داده‌های به دست آمده و نیز با توجه به تجربه‌های انجام شده مشابه که یکی از معیارهای تعیین حجم نمونه در پژوهش‌های روایی به شمار می‌رود (Wise, 2020;

Bentley, 2021; Bryant, 2021)، با ۱۰ نفر از ساکنان افغانستان که تجربه فراق و جداماندگی از مهاجرت داشته‌اند و یک یا چند تن از اعضای نزدیک خانواده آن‌ها در عالم مهاجرت به سر می‌برند، مصاحبه انجام شده است. در روش نمونه‌گیری از روش هدفمند استفاده شده است تا افرادی انتخاب شوند که دارای اطلاعات غنی از پدیده مورد مطالعه بودند و به روایت داستان زندگی خود تمایل داشتند (Moser & Korstjens, 2017؛ محمدپور، ۱۳۹۱).

جدول ۱- مشخصات جمعیت‌شناختی و ارتباط خانوادگی جدامانندگان از مهاجرت در افغانستان با مسافر

Table 1- Demographic characteristics and the family relationship of those left behind by migration in Afghanistan to the migrant

شماره	نام مستعار مصاحبه‌شونده	جنس	سن	نسبت با مهاجر	مدت مهاجرت مسافر و کدام کشور	مکان مصاحبه
۱	مرسل	زن	۱۹	نامزد مهاجر	حدوداً دو سال در فرانسه	کابل: مرکز زبان‌آموزی
۲	مبینا	زن	۱۵	دختر مهاجر	پدر، مسافر دائمی در ایران و در حال رفت‌وآمد به افغانستان هر چند سال یک بار	جاغوری: خانه مصاحبه‌شونده
۳	علی	مرد	۱۳	پسر مهاجر	پدر، مهاجر دائمی در ایران، هر چند سال به مدت یک الی سه ماه به افغانستان می‌آید.	جاغوری: مکتب پسرانه خدایداد
۴	مریم	زن	۱۳	دختر مهاجر	پدر، سیزده سال در اندونزی بدون بازگشت به افغانستان	جاغوری: مکتب دخترانه خدایداد
۵	بختاور	زن	۷۱	مادر مهاجر و مادر بزرگ مهاجر	یک پسر و عروس و نوه‌ها در ایران و یک پسر در بلژیک هر کدام به مدت ۱۰ الی ۲۰ سال مهاجرت	کابل: در خانه مصاحبه‌شونده
۶	یاسین	مرد	۱۳	پسر مهاجر	پدر، مسافر دائمی در امارات، در حال رفت‌وآمد هر چند سال یک بار به افغانستان	جاغوری: مکتب پسرانه خدایداد
۷	علیرضا	مرد	۸۳	پدر مهاجر	دو پسر مسافر در ایران، یکی از پسران در حال رفت‌وآمد به افغانستان و یکی از پسران فوت شده در مسیر مهاجرت	جاغوری: خانه مصاحبه‌شونده
۸	مرجان	زن	۷۸	مادر مهاجر	یک پسر و عروس و نوه‌ها مسافر در استرالیا و یک دختر و نوه در آلمان و یک دختر و نوه‌ها و یک پسر و نوه‌ها مسافر در ایران؛ بعضی از آن‌ها حدوداً ۲۰ سال و بعضی‌ها حدوداً سه سال و بیشتر	کابل: خانه مصاحبه‌شونده
۹	سمین	زن	۸۴	مادر مهاجر	سه پسر، دو دختر و چهار برادرش طی بیش از سی سال به کشورهای دانمارک، آلمان و کانادا و ایران به صورت دائمی و در حال رفت‌وآمد به افغانستان	کابل: خانه مصاحبه‌شونده
۱۰	راهی	زن	۲۱	زن مهاجر	شوهر به مدت یک سال مسافر فرانسه	کابل: مرکز زبان‌آموزی

گردآوری داده‌ها: داده‌ها از طریق مصاحبه‌های روایی

گردآوری شده است. هدف اصلی در این مصاحبه‌ها، ایجاد فضایی گفت‌وگومحور و امن برای راویان بوده است تا بتوانند بدون اجبار به بازگویی داستان و قصه زندگی، احساسات و درک خود از پدیده جداماندگی و فراق بپردازند (Ntinda, 2017; Moser & Korstjens, 2018/2019). مصاحبه‌های این تحقیق حدوداً بین ۳۰ دقیقه تا ۶۰ دقیقه در نوسان بوده که باتوجه به روحیه و شرایط مصاحبه‌شونده متغیر است. قبل از مصاحبه با استفاده از شناخت شخصی با تک‌تک مصاحبه‌شوندگان طی صحبت‌های مقدماتی، رضایت آن‌ها برای اشتراک در این تحقیق حاصل شده و در مرحله بعد برای انجام مصاحبه، هماهنگی عملی صورت گرفته و در نهایت مصاحبه‌ها به صورت دویه‌دو و کاملاً در فضای آرام انجام شده است (Adhikari, 2021). تمامی مصاحبه‌ها ضبط صوتی شده و سپس به صورت کلمه‌به‌کلمه مکتوب شده است.

تحلیل داده‌ها: داده‌های این پژوهش با استفاده از تحلیل

روایت با موضع برساخت‌گرایی اجتماعی تحلیل شده است. روایت‌ها در این رویکرد نه‌بازتابی مستقیم از واقعیت، بلکه کنش‌هایی معنا ساز در بستر اجتماعی - فرهنگی تلقی می‌شود که علاوه بر محتوای روایت بر ساختار روایت و چگونگی برساخت معنا و هویت تأکید می‌شود (Holstein Mishler, 1995; Berger & Luckmann, 1966; Gubrium & Berger, 2000). باتوجه به ماهیت رویکرد روایی، روایت زندگی هر مشارکت‌کننده به عنوان واحد تحلیل در نظر گرفته شده و تحقیق حاضر از منطق تحلیل موردی پیروی کرده است.

فرایند تحلیل داده‌ها در سه گام انجام شد: نخست، مصاحبه‌ها به طور کامل پیاده‌سازی و چندین بار خوانده شده است تا کلیت روایت زندگی هر مشارکت‌کننده فهم شود؛ در مرحله دوم هر روایت به صورت مستقل و به عنوان کل منسجمی تحلیل ساختاری شد؛ به گونه‌ای که سازمان‌دهی روایت، رخداد‌های کلیدی و نقاط عطف تجربه جداماندگی شناسایی شد؛ در گام سوم، روایت‌ها با رویکرد

تفسیری - گفتمانی تحلیل و چگونگی برساخت معنا، هویت و بازتاب گفتمان‌های اجتماعی و فرهنگی مسلط در هر قصه تبیین شده است. کدگذاری در این مرحله به صورت تفسیری و درون‌روایتی انجام شد و هدف آن تحلیلی مضمونی و استخراج مضمون‌های مشترک نبوده است.

اعتباربخشی و ملاحظات اخلاقی: برای اطمینان از

صحت و اعتبار یافته‌ها از معیارهای پیشنهادی ریسمن^۱ (1993) شامل قانع‌کنندگی، همخوانی و انسجام استفاده شده است: مهم‌ترین معیار اعتبار در این پژوهش قانع‌کنندگی تفسیری است؛ بدین معنا که تحلیل‌های ارائه شده به گونه‌ای تنظیم شده است که برای خواننده آگاه قابل پیگیری، مستند به شواهد روایی و از نظر نظری قابل دفاع باشد؛ دومین معیار، همخوانی و انسجام درونی روایت و تحلیل است. در پژوهش حاضر، تلاش شده است تا میان اجزای مختلف روایت‌ها، مفاهیم تحلیلی و نتایج نهایی سازگاری مفهومی وجود داشته باشد. تناقض‌ها و گسست‌های موجود در روایت‌ها نه حذف، بلکه به عنوان بخشی معنادار از تجربه زیسته مشارکت‌کنندگان تفسیر شده است؛ سومین معیار، شفافیت فرایند پژوهش است. فرایند گردآوری داده‌ها، نحوه انتخاب روایت‌ها، مراحل تحلیل روایی و نقش پژوهشگران در تولید و تفسیر روایت‌ها به صورت روشن توضیح داده شده است. این شفافیت امکان قضاوت درباره اعتبار تفاسیر ارائه شده را برای خواننده فراهم می‌سازد؛ بر این اساس، می‌توان گفت که اعتبار این پژوهش نه بر مبنای کشف حقیقتی واحد، بلکه بر پایه قانع‌کنندگی، انسجام و شفافیت تفسیر روایی استوار است.

ملاحظات اخلاقی به طور کامل رعایت شده است که شامل رضایت آگاهانه و داوطلبانه شرکت‌کنندگان، محرمانگی اطلاعات، استفاده از نام‌های مستعار و حق خروج از تحقیق در هر مرحله است (Adhikari, 2021). موقعیت‌مندی محقق به عنوان فردی آشنا با بافت فرهنگی افغانستان و دارای درک همدلانه از پدیده مورد مطالعه، به عنوان عاملی تسهیل‌گر در فرایند مصاحبه و تفسیر به رسمیت شناخته شده است (Finlay, 2002)؛

¹ Riessman

یافته‌ها و تحلیل روایی اطلاعات

در این بخش، تحلیل روایت با استفاده از موضع برساخت‌گرایی اجتماعی برای هریک از روایت‌ها انجام شده است. این امر به گونه‌ای صورت گرفته است که هر قصه به صورت جداگانه تعریف و با استفاده از مؤلفه‌های تکنیک تحلیل روایت با موضع برساخت‌گرایی اجتماعی براساس مدل تحلیلی که در جدول (۲) ارائه شده، تحلیل شده است.

زیرا یکی از محققان این پژوهش، زاده افغانستان است و در این کشور زندگی می‌کند. این امر در تمام مراحل تحقیق، به خصوص در انتخاب مشارکت‌کنندگان و نحوه انجام مصاحبه و تصمیم‌ها درباره اینکه چه پرسش‌ها و با چه زبانی مطرح شود و در نهایت اینکه جملات و بعضی از کلمات محلی و سکوت‌ها و ادا‌های مشارکت‌کننده چه معنایی را می‌تواند بازنمایی کند، از مواردی است که محقق را با بستر فرهنگی جامعه مورد مطالعه در آن زمینه‌ها آشنا کرده است.

جدول ۲- مدل تحلیلی روایت‌محور و نحوه به کارگیری آن در تحلیل روایت‌ها

Table 2- Narrative-based analytical model and its application in narrative analysis

مؤلفه مدل تحلیل	تعریف عملیاتی مؤلفه	پرسش تحلیلی راهنما	واحد تحلیل	نمونه کد- شاخص تحلیل
ساختار روایت	نحوه سازمان‌یابی روایت در طول زمان و چگونگی بازنمایی گسست ناشی از مهاجرت عزیزان.	روایت از کجا آغاز می‌شود؟ نقطه گسست کجاست؟ وضعیت پس از مهاجرت عزیزان و تجربه فراق چگونه روایت می‌شود؟	روایت کامل هر مصاحبه	آغاز پیشامد مهاجرت / لحظه جدایی / وضعیت تعلیق / افق آینده
گفتمان‌های مسلط	چارچوب‌های معنایی و زبانی که تجربه جداماندگی را قابل بیان می‌کنند.	کدام مفاهیم، ارزش‌ها و هنجارها روایت و قصه‌های جدامانندگان را شکل می‌دهند؟	گزاره‌ها و بخش‌های معنادار روایت	فقر، اجبار، مسئولیت مادری، تقدیر، رنج، بقا
برساخت هویت	نحوه‌ای که راوی خود و دیگری (پدر مهاجر، کودک و خانواده) را تعریف می‌کند.	راوی خود را چگونه معرفی می‌کند؟ چه نقشی برای خود قائل است؟	جایگاه‌یابی راوی در متن روایت	مادر تنها، کودک زودبالغ، قربانی خاموش، کنشگر مقاوم و...
برساخت معنا از مهاجرت	تفسیری که راوی از مهاجرت و پیامدهای آن ارائه می‌دهد.	مهاجرت در این روایت چه معنایی دارد؟ راوی زندگی و فراق را چگونه معنادار می‌سازد؟	تفسیر کلی روایت	فداکاری، ناگزیری، رنج پایدار، امید معلق

همان‌گونه که در جدول (۲) مشاهده می‌شود، تحلیل تمامی روایت‌ها براساس یک مدل تحلیلی قصه‌محور واحد انجام شده است. هر روایت به صورت نظام‌مند از منظر ساختار روایت، گفتمان‌های مسلط، برساخت هویت و برساخت معنا از مهاجرت تحلیل شده است. کدها و شاخص‌های ارائه شده در جدول صرفاً نقش شفاف‌سازی فرایند تحلیلی را دارد و جایگزین تحلیل تفسیری روایت‌ها نشده است.

قصه مرسل

مرسل دختر نوزده‌ساله‌ای است که نامزدش از او دور بوده و

در فرانسه مهاجر است. دوره نامزدشدن مرسل بدون دیدار حضوری انجام شده است و این دوره به عنوان دوره آشنایی قلمداد می‌شود که ارتباط آنها فقط از طریق تماس تلفنی و پیام‌رسان‌ها برقرار شده است. بعد از ختم این دوره، دیدار کوتاه و یک‌ماهه او در ایران را دربر می‌گیرد که اولین تجربه حضور فیزیکی با نامزدش به شمار می‌رود. با برگشت دوباره به افغانستان، زندگی او در نبود نامزدش دچار روزمرگی شده است و او برای معنابخشی به این دوره به آموزشگاه‌های زبان‌آموزی، برقراری ارتباط تلفنی و انتظار دیدار دوباره و امید به آینده با هم

بودن پناه می‌برد. مرسل دوره با هم بودن و دیدار یک‌ماهه در ایران با نامزدش را خیلی کوتاه توصیف می‌کند:

«اصلاً باورم نمی‌شد که این یک ماه چقدر زود گذشت. تا اینکه روز رفتن نامزدم فرارسید و در میدان هوایی از من جدا شد و کلاً رفت و از دید من خارج شد و یک‌تکه از دل من نیز همراه او رفت و خودم تنهای تنها مانده بودم»

استفاده از استعاره‌های «یک تکه از دلم» و «کلاً رفت» و نیز حالت‌های چهره و احساسات مرسل در زمان مصاحبه نشان می‌دهد که جدانشدن و جداماندن برای مرسل به شدت سخت و طاقت‌فرسا تجربه می‌شود و این حالت در طول قصه او بارها و بارها بازنمایی می‌شود.

ساختار و نقاط عطف داستان: روایت مرسل به صورت

خطی، اما عاطفی فشرده شکل می‌گیرد و از چند گام ساختاری مشخص عبور می‌کند. روایت با وضعیت اولیه که بر نامزدی از راه دور و جدایی مکانی که هنوز تجربه زیسته مشترک در آن شکل نگرفته و رابطه مبتنی بر تماس تلفنی و انتظار استوار است، آغاز می‌شود. رخداد برهم‌زننده و نقطه عطف اصلی روایت، دیدار حضوری و نکاح کوتاه‌مدت در ایران است که نقطه اوج داستان و تجربه فشرده «زندگی مشترک ایدئال» را بازنمایی می‌کند. این دوره که در روایت مرسل خیلی کوتاه توصیف می‌شود، بلافاصله پس از مدت کوتاه دچار گسست مرکزی می‌شود و لحظه خداحافظی در میدان هوایی فرامی‌رسد که مرسل آن را آغاز تنهایی و فروپاشی عاطفی خود تعریف می‌کند.

«همو لحظه که می‌خواست خداحافظی کند، به شدت ناامید شده بودم و دنیا برایم تیره و تاریک شده بود. فکر می‌کردم که یک ماه با هم بودن یک‌ثانیه بوده است. یعنی یک رقم زود گذشت؛ مثل یک خواب و یک رؤیا».

در ادامه، روایت وارد مرحله پیامدها و فرسایش عاطفی می‌شود. دیدار دوم حضوری به عنوان یک اوج فرعی، وابستگی را تشدید می‌کند؛ اما به جدایی درنناک‌تر و تنهایی عمیق‌تر می‌انجامد.

«در این دوره نیز مانند دوره قبل با هم بودن ما خیلی زود گذشت و وقت ویژه نامزدم در ایران تمام شد و باید برمی‌گشت. جدایی در این دوره نیز برای من خیلی سخت گذشت. بسیار برایم سخت بود و همین حالا هم بسیار

سخت است. یعنی تنهایی را نمی‌شود توصیف کرد. واقعاً نمی‌شود توصیف کرد».

روایت مرسل به لحاظ ساختاری نشان از یک داستان ناتمام دارد که به آینده موکول شده و مرسل در این روایت به مثابه کسی است که در پشت پنجره روبه بیرون گیر افتاده و میان حال کش‌دار، خسته‌کننده و آینده نیامده است؛ اما امیدوار به وصال دست‌وپنجه نرم می‌کند.

گفتمان‌های تأثیرگذار بر روایت: در قصه مرسل، فراق به عنوان تجربه اجتماعی و فرهنگی بازنمایی می‌شود. محدودیت‌های حضور و هنجارهای خانوادگی شدت تجربه تنهایی و دل‌تنگی را افزایش داده است.

«در میدان هوایی موقع خداحافظی، [...] ما شرم داشتیم که همدیگر را در آغوش بگیریم».

همچنان مرسل امید و معنای فراق را با واقعیت‌های اقتصادی و آینده مشترک گره زده است.

«اگر او در کابل می‌بود، من هیچ چیزش را کار نداشتم. فقط خودش را می‌خواستم. حالی که خارج است، حداقل می‌تولند برای من و فامیلش پول روان کند و این یک کمک به من و خانواده‌اش هست».

کنترل عواطف و مدیریت رابطه و محدودیت‌های تلفنی و فاصله را با ایجاد راهبردهای مقابله‌ای مانند تماس، کورس زبان، گفت‌وگو با خانواده مدیریت می‌کند.

«زمانی که شوهرم در دسترس نباشد [...] مجبوراً یا با مادرم می‌گویم و یا هم در خودم قورتش می‌دهم».

این امر نشان می‌دهد که واقعیت‌ها و ارزش‌های اجتماعی بر داستان و قصه زندگی او به شدت تأثیرگذار بوده است. برای مثال هنجار شرم در ارزش‌های خانوادگی افغانستان به مرسل و شوهرش اجازه در آغوش گرفتن یکدیگر را موقع خداحافظی در میدان هوایی نداده و این امر حسرتی را در دل او کاشته است. همچنان، در سراسر داستان او ردپای گفتمان‌های اجتماعی حضور دارد و نشان می‌دهد که تجربه و زندگی مرسل در ذیل این گفتمان‌ها شکل گرفته است.

بازنمایی هویت: مرسل تحت تأثیر تجربه فراق، «خود» را در قالب یک روایت چندلایه بیان می‌کند که در آن تجربه فردی (دل‌تنگی، افسردگی، وابستگی و معنابخشی اجتماعی)،

احضار می‌کند که در آن مرد مهاجر، زن - دختر مقاوم و خانواده رنج‌کشیده سه نقش اصلی به شمار می‌رود.

ساختار روایی و نقاط عطف داستان: روایت مبینا

ساختاری «چرخه‌ای» دارد که مدام میان دو قطب می‌چرخد که یکی از حضور پدر به مثابه شادی، امنیت، معنای زندگی یاد شده است: «وقتی پدرم هست، همه چیز هست»، «وقتی آتیم^۴ بیاید، زندگی ما تازه از نو شروع می‌شود» و «نان خوردن سر یک سفره در کنار آتیم لذت‌بخش است» و دیگری قصه غیبت پدر است که به مثابه اضطراب، دلتنگی، فراق و مسئولیت اجباری مطرح می‌شود: «در نبود پدرم، کل مشکلات سر آیم^۵ آوار است»، «لبخند از لب‌های ما دور می‌شود و ...» و «زندگی بس ناجوانمردانه سرد می‌شود».

این چرخه «آمدن - ماندن - رفتن» گره اصلی روایت است؛ گره‌ای که باعث ایجاد تجربه‌ای مداوم از جداماندگی می‌شود و تمام ابعاد زندگی را شکل می‌دهد. روایت مبینا چندین صدا را در دل خود حمل می‌کند: صدای دختر نوجوان که شامل وابستگی عاطفی شدید به پدر، تلاش برای حفظ امید، خیال‌پردازی و بازآفرینی حضور پدر «کاملاً واقعی می‌بینمش» می‌شود؛ صدای دیگر، صدای مادر در سکوت، بار مسئولیت و گریه پنهان که صدای خانواده رنج‌کشیده را بازنمایی می‌کند و در نهایت صدای جمعی خانواده‌هایی را دربر دارد که به «مسافربودن» عادت کرده‌اند. این روایت نیز مانند بیشتر روایت‌های دوره‌ای، میان چرخه‌ای از وصال، شادی و زندگی و نیز فراق، دلتنگی و ناامیدی گیر افتاده است و از پایان‌بندی مشخصی پیروی نمی‌کند. پایان روایت در قصه مبینا همچنان باز نگهداشته می‌شود و این امر به مثابه زندگی در جریان بازنمایی می‌شود.

گفتمان‌های تأثیرگذار بر روایت: روایت مبینا تحت‌تأثیر گفتمان مهاجرت و خطر شکل گرفته است. براساس این گفتمان‌ها، غیبت پدر طبیعی‌سازی شده است: «چاره نیست،

هزینه‌ها و محدودیت‌های فرهنگی، انتظارات خانواده و ساختارهای اقتصادی و مهاجرتی همه با هم ترکیب شده‌اند و فراق را به یک تجربه برساخت اجتماعی تبدیل کرده و از او یک فرد منزوی و تنها را برساخته است.

«باید صبر کنم و امیدوار باشم که هرچه زودتر ویژه من صادر شود و من به او برسم. وقتی به او برسم، من از تنهایی نجات پیدا می‌کنم».

این روایت نشان می‌دهد که هویت مرسل به‌عنوان فرد منزوی و تنها، ریشه در تجربه فراق دارد و در ذیل فراق بازنمایی می‌شود. او در نبود شوهر، خودش را تنها و منزوی باز تعریف می‌کند و وصال به او را نجات از تنهایی و انزوا می‌داند.

برساخت معنا در قصه مرسل: معنای اصلی داستان مرسل

حول محور حضور و عدم حضور نامزدش می‌چرخد. او حضور نامزدش را با زندگی به معنای واقعی کلمه پیوند می‌زند و زندگی در نبود نامزدش را بی‌معنا می‌داند. روایت نشان می‌دهد که مهاجرت نامزد برای مرسل نه فقط جابه‌جایی مکانی، بلکه تعلیق عاطفی و هویتی را در پی دارد.

قصه مبینا

مبینا دختری پانزده‌ساله است که پدرش سال‌ها در ایران مهاجر بوده است و هرچند سال، یک‌بار به افغانستان برمی‌گشته و دوباره مسافرت می‌کرده است. روایت مبینا در متن ساختارهای اجتماعی، سیاسی و اقتصادی افغانستان شکل گرفته است. مهاجرت اجباری مردان، دختران جدامانده، فقر، ناامنی و مناسبات سنتی خانواده هسته اصلی تجربه زیسته وی را می‌سازد. قصه مبینا نه تنها بازتاب تجربه شخصی است، در دل گفتمان خطر، فقر، محدودیت جنسیتی و مهاجرت اجباری نیز ساخته می‌شود. او با واژگان بومی (آتیم^۱، آیم^۲، دیق^۳، مسافربودن، قاچاق)، جهان از معانی مشترک فرهنگی را

^۴ پدرم

^۵ مادرم

^۱ پدر

^۲ مادر

^۳ دلتنگی

باید برود، اینجا کار نیست.»

همچنان ترس دائمی از مسیر قاچاق، دزدان در مسیر راه، مرگ، ناپدید شدن و بی خبری ۵ تا ۲۰ روزه را روایت می‌کند. این ترس‌ها معنای «جدافتادگی و فراق» را تشدید کرده و نشان می‌دهد که فهم مبینا از فراق و دوری تحت‌تأثیر این گفتمان‌ها شکل می‌گیرد.

«در نبودش دلم پر از درد است. وقتی نیست خیلی سخت است. یک برادر خرد دارم. او هم خیلی دیق و دلنگ می‌شود و هر دقه بهانه‌گیری می‌کند که آتیم چرا نمی‌آید. ما مجبوراً او را تلداری می‌دهیم که آتی^۱ زود می‌آید. مجبوریم باید تحمل کنیم. اگر آتیم نرود، اینجا کار نیست و هزینه‌های زندگی از کجا شود. برادرم دانشجو است و درس می‌خواند و مجبوراً باید آتیم برود و هزینه‌های زندگی را پیدا کند. خیلی سخت است. [با آه سرد] سخخخت.»

مشکلات اقتصادی و مهاجرت به عنوان ضرورت در سراسر قصه مبینا وجود دارد و این امر نشان دهنده جو گفتمانی غالب جامعه در باب مهاجرت است. در جامعه افغانستان باتوجه به وضعیت شغلی و اقتصادی، مهاجرت کاری مردان همواره یکی از راه‌های بقا تعریف می‌شود و این واقعیت در داستان زندگی راوی نیز حضور پررنگ دارد.

برساخت‌های هویتی: در روایت مبینا، هویت زن - دخترِ مقاوم و در رنج، ناشی از فراق پدر برجسته است: «مجبوریم تحمل کنیم»، «گریه جواب نمی‌دهد» و «همه چیز را در دلم تیر می‌کنم».

این نوع برساخت هویت نتیجه فشارهای گفتمانی است. دختران باید «قوی، صبور و کم‌صدا» باشند. او خودش را به عنوان دختر قوی تصور می‌کند که در نبود پدرش همچنان مقاومت می‌کند و مکلف به زندگی است.

«من خیلی دوست ندارم شکایت کنم، با اینکه زندگی در نبود پدرم سخت است، ولی از من یک دختر قوی و مقاوم بار آورده است.»

برساخت معنا در روایت مبینا: مبینا در قصه خود، دختر وابسته به پدر را برساخت می‌کند. پدر در روایت او نه فقط

یک فرد، مرکز نظم عاطفی، روانی و معنای زندگی است. او با پدر تعریف می‌شود و غیبت پدر موجب «فروپاشی معنا» می‌شود: «در نبود او زندگی ام بی معنا می‌شود»؛ «وقتی آتیم هست، خیال ما از هر بابت راحت است». این نوع برساخت معنا نتیجه فشارهای گفتمانی است. دختران باید «قوی، صبور و کم‌صدا» و وابسته به خانواده و به خصوص پدر باشند.

قصه علی

علی نوجوانی سیزده ساله است که پدرش به دلیل نبود فرصت‌های اقتصادی ناچار به مهاجرت کاری به امارات شده است. این قصه بازنمایی یکی از وضعیت‌های رایج در میان خانواده‌های جدامانده افغانستان است. وضعیتی که در آن، کودکان در غیاب پدر با فشار نقش‌های بزرگ‌سالی و عاطفی مواجه می‌شوند.

ساختار روایت و نقاط عطف داستان: روایت علی

ساختاری احساسی، گسسته و همراه با مکث‌های طولانی دارد. حضور مداوم «بغض» و ناتوانی در ادامه صحبت، خود به عنوان بخشی از معنا نقش‌آفرینی می‌کند. او روایتش را بر الگوی چرخه‌ای «آمدن پدر به مثابه آغاز زندگی» و «رفتن پدر به مثابه پایان زندگی و درد فراق» استوار می‌سازد. این ساختار، تجربه او را از وضعیت «زندگی متزلزل» و «وابسته به حضور پدر» نشان می‌دهد.

«زمانی که پدرم می‌آید، زندگی کل خانواده یک رقم دیگه می‌شود. یعنی از نو زندگی ما شروع می‌شود و با رفتن دوباره پدرم دوباره ختم می‌شود.»

داستان مهاجرت در افغانستان، همواره داستان ناتمام بوده و این امر باعث شده است که قصه‌های زندگی جداماندگان همواره ناتمام باقی بماند. این ساختار ناتمام در قصه علی نیز وجود داشته و داستان او نیز حول محور مهاجرت پدر شروع شده و ناتمام بودن و ادامه داشتن مهاجرت پدر باعث شده است که قصه جداماندگی علی نیز پایان‌بندی را دربر نداشته باشد؛

^۱ پدر

بنابراین، روایت علی نیز سرشار از نقاط عطف وصال و آمدن پدر و نیز جدایی و دوباره رفتن او بوده و چشم‌انداز روشنی از یک زندگی باهمی را ارائه نمی‌دهد.

گفتمان‌های تأثیرگذار بر روایت: براساس رویکرد

برساخت‌گرایانه، روایت علی در درون گفتمان‌های فرهنگی و اجتماعی حاکم در جامعه افغانستان شکل گرفته است. این گفتمان‌ها شامل گفتمان مردانگی سنتی است که پسر بزرگ باید قوی باشد؛ احساسات بروز ندهد؛ گریه نکند و مسئولیت سنگین بپذیرد.

«مادرم می‌گوید مرد گریه نمی‌کند. من هیچ‌وقت گریه

نتوانستم. بغض و هق‌هق دوام‌دار.»

این گفتمان بخش عمده‌ای از فشار عاطفی علی را توضیح می‌دهد. گفتمان فقر و مهاجرت اجباری که مهاجرت کاری پدران را امری شایع و نتیجه نبود فرصت‌های اقتصادی برساخت می‌کند. گفتمان خانواده سنتی، «خلنه بدون پدر ناقص است»، این معنا بارها در سخنان علی بازتولید می‌شود.

«وقتی پدرم باشد من راحت و بی‌خیال همه‌چیز می‌باشم

و وقتی که پدرم برود، تمام مشکلات به گردن من می‌باشد

(بغض). کارهای مثل نوبت آب، گندم درو و خرمن و کشت

و کار همه به عهده من است. خلاصه زندگی در نبود پدرم

برای ما سخت است (ترکیدن بغض علی و گریه طولانی).»

تأثیر گفتمان‌های اجتماعی در قصه علی آن‌قدر نمایان

است که او در طول مصاحبه برای مدت زیاد با هق‌هق و بغض ناتمام ادامه داده و توانایی گریه کردن نداشته است. شدت این امر به قدری بوده است که چندین دقیقه حتی یک کلمه نتوانسته است صحبت کند؛ درنهایت وقتی علی به گفتن قصه‌اش ادامه می‌دهد، اشاره می‌کند که مادرش به او می‌گوید «تو مرد خانواده‌ای» و مرد نباید گریه کند. این امر نشان می‌دهد که گفتمان‌های اجتماعی در برساخت تجربه علی به‌شدت تأثیرگذار بوده است.

برساخت‌های هویتی: تحلیل روایی قصه علی نشان

می‌دهد که او درحال ساخت و بازسازی هویت دوگانه است. از یک‌سو، کودکی است نیازمند امنیت، نزدیکی عاطفی و

حمایت پدر و از سوی دیگر، به‌عنوان «مرد خلنه» بازنمایی شده که مجبور است بار وظایف بزرگ‌سالی را بر دوش کشد. این دوگانگی یکی از منابع اصلی تجربه رنج و فشار روانی اوست. هویت روایی علی در تقاطع بین «کودکی» و «مرد بودن اجباری» شکل می‌گیرد: «من کودک نیستم، مرد خانه‌ام.» باوجود اینکه علی از نظر سنی یک کودک است و از این نظر گهگاهی خودش را کودک می‌داند که الزام بیولوژیک است، ارزش‌های خانوادگی و هنجارهای فرهنگی خانواده او، وی را در غیاب پدر مرد خانواده بازنمایی می‌کند و او از این بابت خودش را نه یک کودک، بلکه مرد خانواده می‌داند.

برساخت معنا در روایت علی: قصه علی در قالب روایت

دورانی مطرح می‌شود و معنای زندگی را تابع آمدن و رفتن پدر می‌داند. همچنان، زمان و مکان در روایت علی نیز بار معنایی مهمی دارد که خانه محل مسئولیت، سختی و دل‌تنگی، دویی نماد غربت، کار سخت و فراق («خیلی دلم برای پدرم می‌سوزد») و شب به‌عنوان زمان اوج دل‌تنگی و فشار عاطفی معنا می‌شود: «شب‌ها خیلی دیق می‌شوم.» این فضاها، عناصر معنا ساز در روایت علی به شمار می‌رود.

قصه مریم

روایت مریم بازنمایی تجربه زیسته از «کودک در غیاب پدر مهاجر» است. روایتی که در بستر گفتمان‌های فرهنگی خانواده‌محور، مهاجرت اجباری و زمان تعلیق‌شده شکل گرفته است. او از نخستین ماه‌های زندگی، پدرش را ندیده و از پدر چیزی به یاد ندارد: «من اصلاً پدرم را ندیده‌ام. هیچ‌چیز از پدرم به یاد ندارم.»

بنابراین، هویت روایی او از ابتدا با فقدان و فراق گره خورده است.

ساختار روایت و نقاط عطف داستان: ساختار روایت مریم

بر سه محور «فراق، دل‌تنگی و امید» سازمان‌یافته است. آگاهی او از فقدان و فراق در کودکی («دیدم دیگران پدر دارد و من ندارم») آغاز و از آن‌پس مقایسه‌های اجتماعی به سازوکاری برای

معنابخشی بدل می‌شود. روایت در اوج خود با توصیف تنش عاطفی و گریه‌های پی‌درپی («فقط گریه می‌کنم و اشک‌هایم جاری می‌شود») تصویر شده و در نهایت به امید بازگشت پدر یا پناهنده‌شدن پدر ختم می‌شود. ساختار زمانی روایت، خطی نیست؛ بلکه چرخه‌ای از انتظار مداوم است.

«هرچه تلاش می‌کنم که گریه نکنم (گریه دوام‌دار در جریان مصاحبه) و بتوانم همراهش قصه کنم و ازش گילה و شکایت کنم، نمی‌توانم. فقط گریه می‌کنم و اشک‌هایم جاری می‌شود. مادر و پدرم وقتی من را می‌بینند، آن‌ها هم شروع به گریه می‌کنند. بعد از خیلی تلاش، فقط می‌توانم بگویم که تو کی می‌آیی؟ می‌گویند دخترم هیچ معلوم نیست، تو دقیق نشو، من می‌آیم. مادرم من را دلداری می‌کند و می‌گوید دخترم پدرت می‌آید.»

برساخت‌های هویتی: هویت مریم به‌مثابه «دختری تنها و بدون پدر» در سراسر متن بازتولید می‌شود. او چندین بار خود را «دختر بیچاره و درمانده و منتظر» می‌نامد و زندگی‌اش را «زندگی نزیسته» توصیف می‌کند: «ما در این سیزده سال زندگی نکرده‌ایم.»

بنابراین، هویت او نه از طریق ویژگی‌های فردی، بلکه از خلال رابطه‌اش با پدر غایب ساخته می‌شود. در سطح عاطفی زبان روایت لبریز از گریه، بغض و دلتنگ‌شدن است. مریم بارها تأکید می‌کند که زبان توان بیان رنج او را ندارد: «زبان برای بیان احساسات من کلمه کم دارد.» در این سطح، احساسات نقش اصلی در تولید معنا و هویت دارد.

گفتمان‌های تأثیرگذار بر روایت: روایت مریم تحت تأثیر سه گفتمان عمده شکل می‌گیرد. گفتمان فرهنگی خانواده‌محور که در آن، پدر «ستون زندگی» است. مریم می‌گوید: «اگر پدرم می‌بود زندگی ما زندگی می‌شد.» این نگاه باعث می‌شود پدر نه تنها کمبود فردی، شکستی کل‌نگرانه در تجربه زندگی قلمداد شود. گفتمان مهاجرت اجباری نیز به‌عنوان زمینه عمل می‌کند که بلا تکلیفی پدر در لندن و نیا را بازنمایی می‌کند. پدر مریم «سیزده سال منتظر پذیرش» مانده است و مریم این وضعیت را «جهنم» و «سرنوشت نامعلوم» توصیف می‌کند و بلا تکلیفی پدر، بلا تکلیفی مریم را نیز می‌سازد. گفتمان صبر، دعا و تقدیرگرایی از دیگر زمینه‌های گفتمانی قصه مریم است. مادر به او می‌گوید: «دخترم،

دعا کن پدرت زود قبول شود.»

این گفتمان نقش مهمی در مدیریت عاطفی مریم دارد و سازوکاری فرهنگی را برای تحمل رنج فراهم می‌کند.

برساخت معنا در روایت مریم: یکی از موارد برساخت‌کننده معنا در قصه مریم احساسات است. در روایت او، گریه و بغض ابزارهای اصلی بیان و معنابخشی بوده و قصه‌اش بر «احساس محوری» استوار است. مریم برای جبران فقدان، خاطره خیالی می‌سازد: «نمی‌دانم خاطره است یا خواب. روی شانه‌های پدرم نشسته بودم...»

خیال در قصه مریم، مرزی میان رنج و امید ایجاد می‌کند و از این طریق انتظار را برای وی معنادار می‌سازد. همچنان، امید به قبول‌شدن پدر در یک کشور دیگر، ساختار زمانی روایت را شکل می‌دهد و آینده را به یک «لحظه ممکن» پیوند می‌زند: «اگر پدرم در یگان کشور قبول شود، او روز بهترین روز زندگی من خواهد بود.»

قصه بختاور

بختاور زنی هفتاد و یک‌ساله است که از فراق بچه‌های مسافرش به کشورهای مختلف رنج می‌برد. او زنی است که با مهاجرت فرزندان به ایران و بلژیک، تجربه طولانی از فراق خانوادگی و بازتعریف جایگاه مادری را بازگو می‌کند.

ساختار روایت و نقاط عطف داستان: ساختار این روایت از نوع چرخه‌ای - تراژیک است. بازگشت‌های کوتاه، شادی‌های زودگذر و جدایی‌های مکرر الگویی تکرارشونده می‌سازد که پایانی قطعی ندارد. ساختار دورانی که در مرز بین امید و ناامیدی، آمدن و رفتن بچه‌ها و نیز پذیرش واقعیت و رؤیای یکجاشدن دوباره شناور است. این ساختار روایی نشان‌دهنده نوعی خاص از برساخت احساسی در قصه او بوده است. احساسات راوی نه به شکل خطی، بلکه به‌صورت چرخشی ساخته می‌شوند. احساسات که میان دلتنگی، پذیرش، امید و ناامیدی در نوسان است: «خدا بزرگ است. شاید یک روز همه جمع شویم، شاید هم نه.»

این نوع بیان دوگانه، نشانه‌ای از پذیرش اجباری واقعیت، همراه با رویاپردازی حداقلی است. بختاور با بیان این تناقض

ساختاری نابرابر و نه تصمیم آزادانه معرفی می‌شود.

برساخت معنا در روایت بختاور: «فراق» هسته مرکزی

معنا در این روایت است. فراق به عنوان دردی مزمن، تکرارشونده و بی پایان برساخت می‌شود که نه با گذر زمان کاهش می‌یابد و نه با تماس تلفنی به طور کامل تسکین می‌شود. در این قصه، تماس تلفنی پایان دهنده رنج و فراق نبوده است، بلکه فقط «تحمل پذیرکننده رنج» به شمار می‌رود. راوی میان «بودن فیزیکی» و «شنیدن صدا» تمایز گذاشته و حضور جسمانی فرزندان و نوه‌ها را یگانه منبع آرامش واقعی می‌داند. هادری در این روایت به صورت رنج کشیدن، سوختن و فدا شدن بی صدا معنا می‌شود. راوی رنج خود را وظیفه مادری تلقی می‌کند و آن را امری طبیعی و حتی اجتناب ناپذیر می‌داند. گریه، دعا، شبگردی، استخاره و گفت‌وگو با خود، همگی کنش‌های معناساز برای «کنترل اضطراب بی خبری» است. نوه‌ها در این روایت معنایی فراتر از فرزند دارند که به عنوان امتداد عاطفی زندگی راوی برساخت شده است؛ به گونه‌ای که جدایی از نوه، حتی از جدایی فرزند نیز درناک‌تر توصیف می‌شود.

قصه یاسین

یاسین سیزده ساله، دانش آموز کلاس ششم، در خانواده‌ای پرجمعیت زندگی می‌کند. پدرش در امارات متحده عربی مشغول کارگری است و سالانه حدود ۳ ماه به افغانستان می‌آید. دوری پدر مهم‌ترین تجربه زندگی یاسین است و تأثیر عاطفی شدیدی بر او دارد. او این تجربه را این گونه توصیف می‌کند: «وقتی پدرم می‌رود، زندگی بی‌روح می‌شود و دوباره وقتی می‌آید، مثل این است که دوباره روح خانه برگشته است».

این روایت نشان می‌دهد که غیاب فیزیکی پدر باعث ایجاد احساس خلأ و دل‌تنگی شدید می‌شود و تلاش یاسین برای برقراری ارتباط از طریق تلفن بخشی از سازوکار مقابله او به شمار می‌رود.

ساختار و نقاط عطف روایت: روایت یاسین ساختاری

میان «شاید بیاید و شاید هم نه»، از یک واقعیت اجتماعی پرده برمی‌دارد. امری که در بیشتر خانواده‌های مسافردار رایج است و تکیه کلام آن‌ها به شمار می‌رود؛ یعنی میان آمدن و نیامدن مسافر هیچ قطع یقینی وجود ندارد. اگر شرایط مهیا باشد و توانایی مالی مسافر برای آمدن و برگشتن وجود داشته باشد، خواهد آمد و در غیر آن صورت نخواهد آمد. احساسات او یک «سوگواری خاموش» را بازنمایی می‌کند؛ سوگواری که به دلیل عرف فرهنگی افغانستان، به ویژه درباره مادران، کمتر آشکارا بیان می‌شود.

برساخت‌های هویتی: راوی، هویت خود را عمدتاً در قالب

«مادر رنج دیده، اما تسلیم نشده» بر می‌سازد. او با بیان جملاتی چون: «تمام عمرم را برای بچه‌ها گذراند، اما حالا هرکدام در یک گوشه دنیا پراکنده شده‌اند»، خود را در موقعیتی معرفی می‌کند که محور زندگی‌اش مراقبت بوده است، اما اکنون با جدایی، فراق و پراکندگی خانوادگی مواجه است. این نوع بازنمایی، هویت او را نه براساس ویژگی‌های فردی، براساس رابطه‌های خانوادگی و فراق فرزندان تعریف می‌کند.

گفتمان‌های تأثیرگذار بر روایت: روایت بختاور

تحت تأثیر سه گفتمان مسلط شکل گرفته است. گفتمان خانواده محوری که نشان می‌دهد تمام روایت و قصه بختاور حول محور «مادربودن» سازمان یافته و هویت فردی او تحت الشعاع نقش‌های خانوادگی قرار دارد. گفتمان دینی که اشاره‌های مکرر به تقدیر و بزرگی خداوند دارد و نوعی جبرپذیری فرهنگی – دینی را بازتاب می‌دهد: هرچه «خدا خواسته همان شده». همچنان، گفتمان فقر به عنوان نیرویی ساختاری و اجتناب ناپذیر معرفی می‌شود که سرنوشت راوی و فرزندان را رقم زده است: «اینجا نان نبود که بخوریم، و [...] مجبور شدند بروند». این گفتمان، روایت را از «داستان خانوادگی» به «داستان ساختاری» تبدیل می‌کند. راوی در روایت خود، مهاجرت فرزندان را نه انتخابی فردی، بلکه اجباری ساختاری بازنمایی می‌کند: «رفتند تا زندگی پیدا کنند. اینجا چیزی برایشان نبود». در اینجا، مهاجرت محصول

است و او نقش خود را در حمایت از خانواده و مراقبت از خواهران و برادران کوچک‌تر و نیز رقم‌زدن آینده روشن‌تر می‌بیند که نشان می‌دهد او در تعریف هویت خود بین گذشته، حال و آینده شناور است و هویت آینده او هویتی فعال تعریف می‌شود.

نقش گفتمان‌ها در روایت: قصه یاسین تحت‌تأثیر این گفتمان‌های شکل گرفته است: گفتمان مهاجرت و کارگری که بارها به‌ضرورت مهاجرت پدر و کارگری او برای تأمین هزینه‌های زندگی اشاره می‌شود: «پدران مجبورند بروند و مسافر شوند. تمام پدران دوستان و هم‌صنفی‌هایم مسافرنند، «پدر من هم از مجبوری، برای اینکه خرج درس و زندگی ما را پوره کند، مسافرت می‌کند». او تحت‌تأثیر این گفتمان، فقدان پدر را نه به‌عنوان کوتاهی فردی، بلکه به‌عنوان الزامی ساختاری و اجتماعی بازنمایی می‌کند؛ گفتمان خانواده و مراقبت که خانواده را بر پشتیبانی عاطفی و اخلاقی از همدیگر در ارتباط دانسته، از دیگر گفتمان‌های شکل‌دهنده روایت یاسین است؛ گفتمان مسئولیت و آینده‌نگری نیز از جمله زمینه‌های است که قصه یاسین را شکل داده است. یاسین بارها مسئولیت شخصی و اجتماعی خود را برجسته می‌کند: «تلاش می‌کنم که خوب درس بخوانم و انجنیر شوم و برای مردمی مثل خودم کمک کنم که پدران‌شان در خانه پیش بچه‌هایش بمانند». درنهایت گفتمان غم و فراق قرار دارد. غم ناشی از نبود پدر با استفاده از زبان و نشانه‌های نمادین بیان می‌شود: «هروقت که خیلی دیق می‌شوم، و [...] خوب بلندبلند گریه می‌کنم و گوسفندانم طرفم نگاه می‌کنند». این گفتمان نشان می‌دهد که احساسات شخصی و عاطفی در قالب روایت‌های روزمره و رابطه با محیط (گوسفندان، طبیعت و دعا) بیان می‌شود و او از طریق این گفتمان، فراق را تحمل‌پذیر و ادامه زندگی را امکان‌پذیر می‌سازد.

برساخت معنا در قصه یاسین: «وقتی دیق می‌شوم، می‌روم با مادرم می‌گویم که من خیلی برای پدرم دیق شدم و مادرم عکس پدرم را به من نشان می‌دهد و می‌گوید دیق نشو. خیره، پدرت مسافر است.»

چرخه‌ای و تکرارشونده دارد که از نبود همیشگی پدر به‌عنوان وضعیت آغازین شروع می‌شود. یاسین اساساً خود را در جهانی می‌شناسد که پدر در آن «همیشه مسافر» بوده است و حضور فیزیکی او استثنا به شمار می‌رود. نخستین نقطه عطف روایی در قصه او، نه رویدادی مشخص بلکه آگاهی تدریجی کودکانه از این واقعیت است که نبود پدر، امری عادی و ناگزیر قلمداد شده و با فقر، بیکاری و «مجبوری» گره‌خورده است. نقطه عطف دوم با آخرین بازگشت پدر (سه ماه ماندن در خانه پس از فوت مادر بزرگ) شکل می‌گیرد. حضوری که در روایت او، «روح خانه» را باز می‌گرداند و حتی اندوه مرگ را تحمل‌پذیر می‌سازد. این دوره کوتاه با نقطه عطف سوم یعنی رفتن دوباره پدر، به‌ویژه رفتن بلافاصله پس از بردن یاسین نزد پزشک به پایان می‌رسد. لحظه‌ای که جدایی دوباره با گریه، دق‌شدن و تجربه فقدان تشدید می‌شود. پس‌از آن، زندگی روزمره‌ای که حول انتظار یکشنبه‌ها، تماس تلفنی، نصیحت‌های پدر، پنهان کردن غم برای آرام نگه‌داشتن او و راهبردهای کنار آمدن کودکانه (درس خواندن، کار با گوسفندان، گریه در کوه و دعا) سامان می‌یابد. درکل، روایت یاسین، روایت «زندگی در فقدان نهادینه‌شده» است. فقدان که نه حادثه‌ای ناگهانی، بلکه وضعیت دائمی زندگی کودک را در خانواده مهاجر برساخت می‌کند.

برساخت‌های هویتی: یاسین هویت خود را در بستر نبود مداوم پدر شکل داده است. وی اشاره می‌کند: «اولین بار که پدرم مسافر شده است را من به یاد ندارم. شاید من بعد از رفتنش متولد شده باشم؛ چون پدر من همیشه مسافر است.»

این روایت نشان می‌دهد که یاسین خود را در شرایطی از فقدان و فراق مستمر پدر تعریف کرده و تجربه دوری پدر بخشی از هویت او شده است. او همچنین به تلاش‌های خود برای درس‌خواندن و شکل‌دادن آینده مستقل اشاره دارد. «هدفم از درس‌خواندن هم همین است که در آینده انجنیر شوم و کار کنم و دیگر پدرم مجبور نباشد مسافرت کند.» هویت یاسین با مسئولیت‌پذیری و خوداتکایی گره‌خورده

که چندین بار به ایران رفته و در حال رفت‌وآمد به افغانستان بوده است. تجربه انتظار و احوال‌گیری از طریق خط و نوار صوتی در زمان‌هایی که پسرانش در حال مسافرت به ایران بوده و ابزارهای جدید ارتباطی وجود نداشته و نوعی بی‌خبری از مسافرتین حاکم بوده است، از دیگر لایه‌های زمانی داستان علی‌رضا به شمار می‌رود.

«قیامت تیر می‌شد، قیامت؛ چون فقط خط و نوار صوتی

بود که خانواده‌ها را از مسافرتین خبردار می‌کرد. دیگر هیچ

احوالی نبود.»

این لایه‌ها نشان‌دهنده بازنمایی تجربه زندگی در شرایط فقدان، اضطراب و محدودیت ارتباطی است و زمان‌های مختلف روایت را هم‌زمان با تغییرات اجتماعی و تکنولوژیک بازنمایی می‌کند.

برساخت‌های هویتی: هویت علی‌رضا از طریق روایت

فراق و فقدان به عنوان «پدر مراقب خانواده و شاهد رنج» شکل می‌گیرد.

«من دیگه پیر شده‌ام و از زندگی چیزی نمی‌خواهم.

فقط همین که بچه‌هایم خوب باشند، من خوبم. خیلی

نگران‌شان هستم.»

این بازنمایی نشان می‌دهد که تجربه مهاجرت و فقدان فرزندان، هویت خانوادگی و فرهنگی را تحت‌تأثیر قرار می‌دهد و معنا در قالب مراقبت و نگرانی والدین بازتولید می‌شود. با بیان این بخش از قصه‌اش، خود را در رابطه با فرزندان مسافرت تعریف می‌کند و این امر نشان می‌دهد که هویت او در پیوند با جداماندگی بازتعریف می‌شود.

نقش گفتمان‌ها در روایت: روایت علی‌رضا بازتاب تجربه

تاریخی مهاجرت افغان‌ها به ایران و پاکستان است. فقدان زیرساخت‌های ارتباطی و خطرات مسیر، تجربه خانواده‌ها را شکل داده است.

«محمد اولین بارش ۱۵ ساله بود که رفت ایران و او وقت

قاچاق می‌رفتند. پانزده شبانه‌روز در راه سرگردان به دست

قوچاقبران بوده و پیاده‌روی کرده بوده تا به اصفهان رسیده

بود.»

این روایت نشان می‌دهد که فراق و دلتنگی پدر جدامانده

این نشان می‌دهد که خانواده به عنوان مرکز معنا و امنیت در روایت او ساخته شده است و مادر نقش واسطه‌ای دارد که غیاب پدر را تحمل‌پذیر می‌کند. در پایان، معنای آینده‌نگری شکل می‌گیرد؛ جایی که یاسین با ساختن آرزوی «انجیر شدن» و پایان دادن به مهاجرت پدر، رنج حال را به امید آینده معنا می‌بخشد.

قصه علی‌رضا

علی‌رضا، هشتاد و سه ساله، دارای تحصیلات اندک بوده و پدر دو پسر مهاجر در ایران است. وی تجربه‌های شخصی از مسافرت‌های متعدد و مهاجرت‌های اجباری را بازگو می‌کند. روایت او بر تجربه خانواده، فقدان فرزندان، و نقش شبکه‌های اجتماعی و ارتباط سنتی تأکید دارد.

«از زمان‌های که من خودم را شناختم، مردم ما به خاطر

بیکاری و مشکلات اقتصادی مجبور بودند مسافرت کنند و

معمولاً به کشورهای ایران و پاکستان مسافرت می‌کردند و

خودم سال‌ها در حال مسافرت در ایران بودم و بعد از چند

سال یک‌بار به وطن می‌آمدم و دوباره بعد از یک مدت کوتاه

می‌رفتم ایران.»

ساختار و نقاط عطف روایت: ساختار روایت علی‌رضا

دارای سه لایه زمانی و تجربی به این شرح است: تجربه شخصی سفر به ایران یکی از این لایه‌ها است: «من خودم هم خیلی سفر رفتم و شش بار ایران رفته‌ام و همه‌اش هم قوچاقی رفته‌ام.» در قصه علی‌رضا، تجربه ازدست دادن پسر اول که برای رفتن به ایران اقدام به گرفتن پاسپورت می‌کند و در این راه از دنیا می‌رود، به عنوان تلخ‌ترین بخش روایت اشاره شده و لایه دوم روایت است.

«یک شب زمستانی سرد برای گرفتن پاسپورت در صف

پاسپورت رفته و از شدت سرما از حال رفته بود و همان

شب هم خدایا مرز شد. وقتی خانه می‌رسد می‌بیند که از

حال رفته است. همسایه‌اش در شفاخانه می‌رساند و در

شفاخانه می‌گویند که قلبش را یخ زده است و خدایا مرز

شده است. [گریه دوام‌دار راوی در جریان مصاحبه].»

در بخش دیگر از روایت او قصه محمد نیز دیده می‌شود

برساخت هویت مادرانه و بازتولید رنج‌های طولانی مدت است و نشان می‌دهد که چگونه ساختارهای اقتصادی و اجتماعی، فقر و محدودیت‌های ارتباطی، زندگی روزمره زنان جداملنده در افغانستان را شکل می‌دهند.

ساختار و نقاط عطف روایت: روایت مرجان ساختاری

زندگی‌نامه‌ای و چرخه‌ای دارد که از کودکی آغاز شده و بدون پایان روشن در اکنون پر از انتظار و دلتنگی ادامه‌دار متوقف می‌شود. روایت با خاطره مهاجرت برادران در کودکی شروع می‌شود: «از خیلی زمان‌های قدیم که من خیلی خرد بودم، به یادم می‌آید که برادرانم مسافرت می‌کردند.»

سپس با ازدواج و مهاجرت شوهر وارد مرحله تازه می‌شود و در ادامه، روایت به صورت خطی، اما انباشتی پیش می‌رود. هر دوره زندگی نه رهایی، بلکه تکرار الگوی «رفتن-تنهایی-بازگشت موقت-رفتن دوباره» است. پایان روایت بسته نیست و در اکنونی منجمد می‌شود که با تلفن، انتظار و دلتنگی تعریف می‌شود: «خلاصه، زندگی در فراق بچه‌هایم برایم مثل زندگی در جهنم است.»

این ناتمام بودن ساختاری، بازتاب مستقیم تجربه جداماندگی مزمن است که در قصه مریم موج می‌زند.

برساخت هویتی: راوی در خلال روایت، خود را عمدتاً

در قالب «مادر سوگووار و فداکار» برمی‌سازد. هویتی که با سوختن، انتظار و وابستگی عاطفی تعریف می‌شود: «مادر و پدر برای اولادهایش می‌سوزد.» هم‌زمان، هویت «زن مسئول و جایگزین مرد» نیز برجسته است. زنی که در غیاب شوهر، نان‌آور است و نیز متولی خانه و زمین: «باید هم کار خانه را می‌کردم و هم کار زمین را.» راوی خود را قربانی شرایطی فراتر از انتخاب فردی معرفی می‌کند و فقر، بیکاری، جنگ و ناامنی بدون نام‌گذاری مستقیم، اما حضوری پررنگ دارند. در کنار این‌ها، هویت «مؤمن صبور» نیز شکل می‌گیرد که رنج را به تقدیر الهی واگذار می‌کند: «بنده خدا باید رنج خداوند را بکشد.» موارد مانند این در قصه مریم نشان می‌دهد که هویت و تعریف او از خودش در پیوند با مسافرتش تعریف می‌شود و سوگواری، فداکاری و دردکشیده به عنوان توصیف‌های

نه تنها تجربه اکنون است، ریشه در خاطره گذشته او نیز دارد و نقش خاطره را در برساخت تجربه فراق اکنون بازنمایی می‌کند. روایت علی‌رضا بازتاب گفتمان‌های اجتماعی-فرهنگی افغانستان است. فشار اقتصادی و مهاجرت اجباری، فقدان ابزارهای مدرن ارتباطی و وابستگی به خط و نوار، احترام به استقلال فرزندان، تحمل سوگ و فراق و بازتولید ارزش‌های خانوادگی و فرهنگی از مهم‌ترین گفتمان‌هایی است که بر شکل‌دهی تجربه فراق او تأثیر می‌گذارد.

برساخت معنا در قصه علی‌رضا: نقطه عطف مرکزی

روایت، مرگ ناگهانی پسر در صف پاسپورت است. حادثه‌ای که به لحاظ روایی، تمام معناهای پیشین مهاجرت (کار، نان‌آوری و امید) را فرومی‌ریزد و مهاجرت را به منبع فقدان و رنج دائمی بدل می‌کند. صحنه اعلام خبر در مسجد با تعلیق و روایت غیرمستقیم، اوج دراماتیک داستان است. جایی که راوی از کارافتادگی جسم و ذهن خود را توصیف می‌کند. در این بخش، روایت از «قصه‌گویی خطی» به «روایت گسسته و هیجانی» تغییر می‌یابد که نشان‌دهنده شوک و فروپاشی نظم معنایی زندگی است. معنا در اینجا نه از طریق توضیح، بلکه از طریق سکوت، بی‌حسی و تکرار حرکات (راه رفتن و بی‌قراری شبانه) برساخته می‌شود. در فرجام روایت، علی‌رضا معنای زندگی را به حداقل تقلیل می‌دهد: «دیگر از زندگی چیزی نمی‌خواهم، فقط بچه‌هایم خوب باشد.»

این جمع‌بندی نشان‌دهنده برساخت معنای زندگی در افق فقدان است. جایی که شادی، آینده و آرزو جای خود را به بقا، دعا و انتظاری خاموش می‌دهد. روایت در اینجا بسته نمی‌شود، بلکه در وضعیتی معلق باقی می‌ماند؛ زیرا مهاجرت ادامه دارد و یک پسر هنوز مسافر است و فراق همچنان تداوم دارد.

قصه مرجان

قصه مرجان تجربه زیسته مادری است که بخش عمده زندگی خود را در بستر جدایی و فراق مکرر خانواده، مهاجرت‌های متعدد فرزندان و شوهر و شرایط اقتصادی دشوار سپری کرده است. روایت او، بازتاب‌دهنده تأثیرات عمیق مهاجرت

هویتی ریشه در تجربه جداماندگی او دارد.

نقش گفتمان در روایت: گفتمان فداکاری یکی از گفتمان‌های مسلط روایت است. در ذیل این گفتمان، مهاجرت به‌مثابه ضرورتی برای زنده‌ماندن و بقای خانواده پنداشته می‌شود: «شوهرم مجبور شد برای کار برود ایران.» گفتمان مادری سستی نیز نقش محوری دارد و مادر را به‌عنوان محور عاطفی خانواده بازنمایی می‌کند که در نبود فرزند مسافر، معنای زندگی‌اش تهی می‌شود: «زندگی ما یک چیز کم دارد.» همچنان، گفتمان دینی که رنج را تحمل‌پذیر و اعتراض‌ناپذیر می‌سازد: «خداوند مهربان است.» قصه مریم نیز نشان می‌دهد که تجربه زیسته او تحت‌تأثیر گفتمان‌های اجتماعی موجود شکل می‌گیرد و در پیوند با آن بازنمایی می‌شود.

برساخت معنا در قصه مرجان: در این روایت، مهاجرت نه به‌عنوان پیشرفت، به‌عنوان زنجیره‌ای از فقدان‌های انباشته معنا می‌شود. زندگی برای راوی مساوی با انتظار است: «کل روز در انتظار تلفن بچه‌هایم هستم.» همچنان، مادر بودن با سوختن در غیاب تعریف شده است: «دل من تکه‌تکه شده است.» اشیای به‌جامانده از پسران مسافر نیز به حاملان معنا تبدیل می‌شوند. جوراب فوتبال پسر یا پیاله چینی یادگاری پسر دومی، جای خالی بدن غایب را پر می‌کند: «همان جوراب کهنه پسر برای من خیلی باارزش است.» معنا در این روایت نه در آینده، بلکه در خاطره و یادآوری تثبیت شده است. سراسر قصه مرجان نشان از بارتولید گذشته دارد و نشان می‌دهد که خاطرات و ابزارهای یادآوری گذشته در معنابخشی به زندگی اکنون نقش اساسی دارد؛ اما از طرفی دیگر یک نوع گیرافتادگی در گذشته را بازتعریف می‌کند.

قصه سمین

سمین، خانم کهن‌سال است که تجربه طولانی مهاجرت اعضای خانواده‌اش را پشت سر گذاشته است. سه پسر، دو دختر و چهار برادرش طی بیش از سی‌سال به کشورهای

دانمارک، آلمان، کانادا و ایران مهاجرت کرده‌اند. وی بی‌سواد است و تمام زندگی خود را صرف مدیریت خانه، زمین و کارهای روزمره کرده است.

ساختار و نقاط عطف روایت: روایت سمین ساختاری زندگی‌نامه‌ای و چرخه‌ای دارد که از «تنهایی آغازین» شروع و در «تنهایی مزمن اکنون» متوقف می‌شود. روایت از همان ابتدا با تأکید بر تنهایی شکل می‌گیرد: «من از همو اول زندگی زیاد تنها دست بودم» و سپس با رفتن تدریجی فرزندان، برادران و نوه‌ها این تنهایی تشدید و بازتولید می‌شود.

«پارسال نوه‌هایم با مادرش هم رفت کانادا و من برای آنها خیلی سوختم. از بس که دلم را آتش گرفته بود، در همین حالی مریضی با آنها تا پاکستان رفتم و هیچ جدا شده نمی‌توانستم. تا اینکه ویژه آنها آمد و رفتند و من را نمی‌توانست ببرد و من مجبوراً برگشتم کابل. بلدی^۱ جواد و زهرا دلم کباب شد. او دو تا پدر نداشت و پدرش چندوقت پیش از دنیا رفته بود و خیلی غریب بودند و جداشدن آنها از من مثل این بود که دنیا سرم شب شده بود. دلم همراه آنها رفت.»

سیر روایت نه براساس رویدادهای استثنایی، بلکه بر پایه تکرار تجربه جدایی سامان‌یافته است. هر رفتن یادآور رفتن‌های پیشین است. روایت پایان‌بندی بسته ندارد و در اکنونی فرسوده متوقف می‌شود که با بیماری، عصا، انتظار تلفن مسافری و نگرانی دائمی تعریف می‌شود. این ساختار ناتمام، بازتاب تجربه زیسته جداماندگی طولانی‌مدت و حل‌نشده است که از ویژگی‌های اصلی قصه‌های جداماندگی ناشی از مهاجرت به شمار می‌رود.

برساخت هویتی: هویت سمین از دل تجربه جدایی و دوری از مهاجرت شکل می‌گیرد. او هویتی چندلایه در تعامل با گفتمان‌های خانوادگی و اجتماعی را برمی‌سازد که خود را فردی مستقل، مقاوم و متعهد به خانواده و ارزش‌هایش می‌بیند. این هویت نه ثابت است و نه ذاتی، بلکه محصول موقعیت‌های عاطفی، چالش‌های روزمره و فاصله از عزیزان است که به او

^۱ برای

امکان می‌دهد معنا و جایگاه خود را در زندگی و خانواده بازتولید کند.

نقش گفتمان‌ها در روایت: در روایت سمین، چند گفتمان

مسلط تجربه فراق را بازنمایی می‌کند. گفتمان مادری سستی مهم‌ترین چارچوب تفسیری است که رنج، گریه و سوختن را به عنوان بخش طبیعی مادری مشروع می‌کند: «او قدر که مادر می‌سوزد، هیچ کسی نمی‌سوزد». گفتمان مهاجرت ناگزیر که مهاجرت فرزندان را نه انتخابی شخصی، بلکه ضرورتی بیرونی و اجتناب‌ناپذیر نشان می‌دهد و امکان اعتراض را محدود می‌سازد. همچنان، گفتمان تقدیر و تحمل که رنج را به سرنوشت پیوند می‌زند و آن را امری تحمل‌پذیر می‌کند. در کنار آن، گفتمان ارتباطات فناورانه است که تلفن و تماس تصویری به عنوان حداقل جایگزین حضور فیزیکی عمل می‌کند. گفتمانی که آرامش بخش است و نیز ناکافی که بر تداوم فقدان تأکید می‌کند.

برساخت معنا در قصه سمین: در روایت سمین، مهاجرت

اساساً به عنوان «فرایند تهی شدن زندگی» معنا می‌شود. معناهای محوری روایت حول فقدان، تنهایی و فرسایش جسمی و روانی شکل می‌گیرد. زندگی در نبود فرزندان به مثابه زیستن بی‌مزه و بی‌روتق تصویر می‌شود: «نان ده گلویم نمی‌رود». این یعنی اینکه حتی کنش‌های روزمره مانند غذاخوردن یا جای‌نوشیدن معنای خود را از دست می‌دهد. تلفن و تماس تصویری، اگرچه نقش تسکین‌دهنده دارد، هرگز جایگزین حضور فیزیکی نمی‌شود: «تلفن است دیگه، از نزدیک نیستند». معنا در این روایت نه در آینده، بلکه در حسرت «یک جای نان خوردن» متمرکز شده و نشان از یک امید دارد که در آینده نامعلوم گره خورده است.

قصه راهی

راهی زن بیست و یک ساله‌ای است که شوهرش یک سال پیش به فرانسه مهاجرت کرده است. وی دارای تحصیلات سطح لیسانس در رشته مامایی است و تازه ازدواج کرده و جدایی کوتاه مدت و دوری از همسرش را پشت سر می‌گذارد. او تجربه ازدواج خود

را به شکل سستی و خانوادگی روایت می‌کند.

«حدوداً یک سال قبل یکی از بچه‌های فامیل دور من به خواستگاری آمد و کاملاً به گونه سستی همراه خانواده‌ام صحبت کرد.»

وی یادآوری می‌کند که دوره نامزدی‌اش، هرچند کوتاه بود، با ایجاد وابستگی شدید عاطفی همراه شد.

«نامزد من یک ماه و نیم کابل بود؛ ولی همراه من فقط ۲۰ روز نامزد بود و در این بیست روز با هم بودیم و وابستگی شدید ایجاد شده بود و فکر رفتن دوباره او برایم سخت بود.»

ساختار و نقاط عطف روایت: روایت راهی با آغاز سستی

و خانوادگی ازدواج شروع می‌شود. آشنایی در چارچوب خانواده و نامزدی کوتاه مدت که تعادل اولیه روایت را می‌سازد. «یکی از بچه‌های فامیل دور من به خواستگاری من آمد.

خانواده‌ها تصمیم گرفتند که من و پسر با هم صحبت کنیم»

این تعادل به سرعت با رخداد برهم‌زننده مرکزی، یعنی مهاجرت دوباره نامزد فرومی‌ریزد. نقطه عطف اصلی روایت، صحنه خداحافظی در میدان هوایی کابل است که با بار عاطفی شدید بازنمایی می‌شود: «دلم از جایش کنده شده بود و همراه او رفت و من مانده بودم و یک جسم مرده و تنها». پس از این گسست، روایت وارد مرحله تداوم فقدان می‌شود و بدون رسیدن به تعادل جدید با پایان‌بندی باز و معلق ادامه می‌یابد: «من به همین امید که کارهای ویژه‌ام جور می‌شود و می‌روم پیشش زنده‌ام».

برساخت هویتی: در این روایت، راهی هویت خود را

به عنوان همسر جامانده، وابسته و بی‌پناه بر ساخت می‌کند. هویتی که معنا و ثبات آن به حضور شوهر گره خورده است. او خود را در غیاب شوهر فاقد تکیه‌گاه عاطفی می‌بیند و این فقدان را به سطح هویت شخصی می‌کشاند: «در نبود او درمانده و بی‌پناه هستم و زندگی در تنهایی برای من بدون و اصلاً معنا ندارد». هم‌زمان، هویت او در قالب همسر وفادار و مسئول شکل می‌گیرد؛ کسی که رنج را عمدتاً با خود شوهر در میان می‌گذارد و از افشای آن نزد دیگران پرهیز می‌کند. این موارد در قصه راهی یادآور همان کلیشه تکراری است که

بحث و نتیجه

یافته‌های حاصل از تحلیل روایت قصه‌های فراق در زندگی جدامانندگان از مهاجرت در افغانستان نشان می‌دهد که تجربه جدایی و دوری را نمی‌توان صرفاً به‌عنوان پدیده روانی یا فردی فهم کرد، بلکه این تجربه در بستر تعامل پیچیده ساختارهای اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و خانوادگی بر ساخته می‌شود؛ بر این اساس، بخش حاضر با تکیه بر چارچوب برساخت‌گرایی اجتماعی به تفسیر یافته‌ها در چهار محور اصلی برساخت اجتماعی تجربه فراق، بازسازی هویت‌های فردی و خانوادگی، نقش گفتمان‌ها در برساخت روایت‌های فراق ناشی از جداماندگی و نیز چگونگی معنادادن به زندگی در سایه فراق متمرکز شده است.

در چارچوب برساخت‌گرایی اجتماعی برگر و لاکمن^۱ (1966)، واقعیت اجتماعی نه امری عینی و ازپیش‌داده‌شده، بلکه محصول کنش متقابل، معنادرزی و نهادینه‌شدن تجربه‌ها در زندگی روزمره است. روایت‌های مرسل، مبینا، علی، مریم و بختاور نشان می‌دهد که فراق در متن محدودیت‌های حضور فیزیکی، هنجارهای خانوادگی، ساختارهای مهاجرتی و فشارهای اقتصادی به «واقعیت اجتماعی معنادار» تبدیل می‌شود؛ بدین معنا، جدایی نه صرفاً فقدان یک فرد، بازآرایی روابط، انتظارات و نقش‌ها در زیست‌جهان جدامانندگان است. یافته‌ها همچنین نشان می‌دهد که تجربه فراق، نقشی بنیادین در شکل‌گیری و بازسازی هویت جدامانندگان دارد. هویت این افراد در فرایندی تعاملی و گفتمانی شکل می‌گیرد؛ فرایندی که گرگن^۲ از آن به‌عنوان برساخت رابطه‌ای معنا یاد می‌کند؛ برای نمونه، علی در روایت خود میان دو جایگاه متعارض «کودک آسیب‌پذیر» و «مرد خانه» در نوسان است؛ مبینا هم‌زمان وابستگی عاطفی به پدر مهاجر و مقاومت روزمره را در غیاب او تجربه می‌کند و بختاور هویت خود را در قالب مادری مراقب، اما همواره نگران بازنمایی می‌کند. این یافته‌ها نشان می‌دهد که هویت جدامانندگان امری سیال، چندلایه و عمیقاً

جاماندن خودش را در پیوند با فرد مسافر بازتعریف می‌کند و هویت او نیز در این پیوند تعریف می‌شود.

نقش گفتمان‌ها در روایت: در این روایت، گفتمان ازدواج سنتی و خانواده چارچوب مشروع رابطه را بر ساخته و آغاز داستان را معنادار می‌کند. گفتمان مهاجرت به‌عنوان نیروی اجتناب‌ناپذیر، اما ویرانگر عاطفی ظاهر می‌شود و جدایی را تحمیل می‌کند: «مجبوریم و باید تحمل کنیم». گفتمان جنسیتی و نقش همسری نیز در قصه راهی حضور دارد. شوهر به‌عنوان تکیه‌گاه اصلی عاطفی تعریف می‌شود و راوی درد خود را با دیگران در میان نمی‌گذارد: «نه به مادر و خواهرم و نه به دوستانم، نمی‌توانم بگویم. با خودش راحت هستم». همچنین گفتمان عاطفه و وابستگی در تماس دائمی تلفنی نمود دارد: «ما کل روز در تماس هستیم؛ یعنی اصلاً نمی‌شود که ازش دور بود». در پایان، گفتمان امید و صبر به‌عنوان تنها راه تحمل جدایی عمل می‌کند: «امیدوارم که کارهای ویژه‌ام خیلی زود انجام شود و به پنج سال طول نکشد». در روایت راهی نیز مهاجرت به‌مثابه ضرورت بقا تعریف می‌شود که یادآور گفتمان حاکم در باب مهاجرت است. همچنین نقش گفتمان‌های جنسیتی زن وفادار و صبور و شوهر به‌عنوان تکیه‌گاه اصلی در این قصه پررنگ است و نشان از حضور نقش گفتمان‌های اجتماعی در تجربه‌های زیسته راهی دارد.

برساخت معنا در قصه راهی: راهی جدایی را به‌مثابه فقدان و فراق معنا می‌کند. او زندگی بدون شوهر را بی‌معنا و تحمل‌ناپذیر می‌داند: «زندگی در تنهایی برای من بدون او اصلاً معنا ندارد». تجربه زهان نیز در روایت او دگرگون می‌شود: «همین هشت ماه مانند هشت سال گذشت». تلفن اگرچه ابزار بقاست، ناکافی تلقی می‌شود: «تماس تلفنی خوب است؛ ولی هیچ‌وقت جای خالی‌اش را پر نمی‌کند». درنهایت، معنا از طریق امید به وصال آینده بازسازی می‌شود: «اگر این امید نمی‌بود که پیشش می‌روم، زندگی ممکن نبود».

² Gergen

¹ Berger & Luckmann

متأثر از گفتمان‌های فرهنگی و اقتصادی مسلط است.

یکی از ابعاد تحلیلی برجسته در روایت‌ها، نقش گفتمان‌های مسلط در معنا بخشی به تجربه فراق است. گفتمان‌هایی چون مهاجرت اجباری، صبر و تحمل، مردانگی سنتی، محدودیت‌های جنسیتی و فشار اقتصادی چارچوبی فراهم می‌کند که در آن احساسات، راهبردهای مقابله و حتی امکان‌های کنش جداماندگان تعریف می‌شود. در این معنا، تجربه فراق در فرایندی گفتمانی تولید و بازتولید می‌شود؛ امری که با دیدگاه‌های برساخت‌گرایانه همخوان است و نشان می‌دهد که رنج و مقاومت، هر دو در بستر معناهای اجتماعی شکل می‌گیرند؛ افزون بر این، تحلیل روایی قصه‌ها بعد زمانی تجربه فراق را به عنوان محوری منسجم آشکار می‌سازد. روایت‌ها نشان می‌دهد که تجربه جدایی در سه مرحله به هم پیوسته معنا می‌یابد: پیش از جدایی (اضطراب، انتظار و تصمیم مهاجرت)، حین جدایی (تنهایی ساختاری، بازتعریف نقش‌ها و فشار مسئولیت)، و پس از جدایی (عادی‌سازی فقدان، فرسودگی یا شکل‌گیری راهبردهای سازگاری). این پویایی زمانی را می‌توان در چارچوب معناپردازی مستمر تجربه فهم کرد؛ جایی که جداماندگان به طور مداوم در تلاش‌اند تا تجربه فراق را برای خود تحمل‌پذیر و معنا دار سازند.

تحلیل روایت‌ها همچنین پیامدهای چندبعدی جداماندگی را برجسته می‌کند. در نمونه مورد تحلیل در تحقیق حاضر مشاهده می‌شود که کودکان و نوجوانان با فشار مسئولیت‌های زود هنگام، اختلال در مسیر آموزشی و سرکوب عاطفی مواجه‌اند؛ در حالی که زنان جدامانده بار مضاعف اقتصادی، مراقبتی و عاطفی را بر دوش می‌کشند. راهبردهایی چون بازآفرینی نمادین حضور، تخیل جبرانی و معنا بخشی دینی یا اخلاقی نشان می‌دهد که جداماندگان نه کنشگرانی منفعل، بلکه عاملانی فعال در مواجهه با ساختارهای محدودکننده‌اند. در مجموع، پژوهش حاضر با تمرکز بر روایت‌های زندگی جداماندگان در افغانستان نشان می‌دهد که فراق واقعیتی اجتماعی و برساخته است که در تعامل میان ساختارها، گفتمان‌ها و کنش‌های روزمره شکل می‌گیرد. بدون ادعای

گسست از ادبیات پیشین، یافته‌ها با به کارگیری رویکرد برساخت‌گرایانه در بستری کمتر مطالعه شده، به فهم عمیق‌تر تجربه فراق و جداماندگی می‌افزاید. یافته‌های این پژوهش با نتایج تحقیقات گراهام و جوردن (2011)، آتمن (2012)، سو و همکاران (2012)، شی و همکاران (2020)، احسان‌الله (2017)، همتی و گنجی (۱۳۹۵) و اسلام (2025) همسو است؛ زیرا همگی نشان می‌دهند که جداماندگی ناشی از مهاجرت پیامدهای گسترده عاطفی، روانی، هویتی و نقش‌های مضاعف خانوادگی را برای کودکان و زنان جدامانده به همراه دارد. همچنین، یافته‌های این تحقیق درباره فشار مسئولیت، اضطراب، بازتعریف نقش‌ها و تلاش برای سازگاری با شرایط فراق با نتایج پژوهش‌های انجام شده در چین، جنوب آسیا، خاورمیانه و آفریقا نیز همخوانی دارد؛ با این حال، پژوهش حاضر در مقایسه با بسیاری از مطالعات پیشین (که عمدتاً بر پیامدهای روان‌شناختی و اجتماعی تمرکز داشته‌اند) تجربه فراق را به مثابه فرایند برساخت اجتماعی و روایت‌مند تحلیل کرده و بر چگونگی معناپردازی، بازسازی هویت و نقش گفتمان‌ها در شکل‌گیری تجربه جداماندگی تأکید می‌کند.

این تحقیق محدودیت‌های جدی دارد که شامل مواردی است؛ از جمله حجم نمونه کوچک و عدم قابلیت تعمیم آماری، مصاحبه‌ها در دو ولایت کابل و غزنی انجام شده و بیشتر شرکت‌کنندگان از یک قوم هستند؛ بنابراین، جداماندگان در سایر ولایت افغانستان و نیز سایر اقوام از دایره مطالعاتی این تحقیق بیرون مانده‌اند و همچنین باتوجه به یکنواخت بودن مشارکت‌کنندگان، تحلیل‌های گفتمانی نیز در حد تحلیل خرده فرهنگی باقی مانده است.

منابع فارسی

- محمدپور، ا. (۱۳۸۹). *روشن در روشن: درباره ساخت معرفت در علوم انسانی* (چاپ اول). جامعه‌شناسان.
- محمدپور، ا. (۱۳۹۱). *ضد روشن: منطق و طرح در روش‌شناسی کیفی* (جلد ۱؛ چاپ اول). جامعه‌شناسان.
- همتی، ر.، و گنجی، م. (۱۳۹۵). *مهاجرت انفرادی مردان از*

Baloch, N., & Abedi, N. (2025). Investigating the living conditions of Afghan migrants in Iran: Challenges and solutions. *Salam Academic Journal*, 10(17), 764–780.
<https://doi.org/10.64104/v10.Issue17.n43.2025>

Chen, X., Li, D., Liu, J., Fu, R., & Liu, S. (2019). Father migration and mother migration: Different implications for social, school, and psychological adjustment of left-behind children in rural China. *Journal of Contemporary China*, 28(120), 849–863.
<https://doi.org/10.1080/10670564.2019.1594100>

Chapagain, B. (2015). *Agency of women left-behind by male out-migration: A study of two districts in Nepal*. ResearchGate.
<https://doi.org/10.13140/RG.2.1.4599.9443>

Demurger, S., & Xu, H. (2013). *Left-behind children and return decisions of rural migrants in China* (IZA Discussion Papers No. 7727). Institute for the Study of Labor (IZA).
<https://hdl.handle.net/10419/89893>

Davis, J., & Brazil, N. (2016). Migration, remittances and nutrition outcomes of left-behind children: A national-level quantitative assessment of Guatemala. *Plos One*, 11(3), e0152089.
<https://doi.org/10.1371/journal.pone.0152089>

Fak, N. K., Seran, A. L., & Mwanri, L., Ward, P. R. (2024). Parental migration and the social and mental wellbeing challenges among Indonesia left-behind children: A qualitative study. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 21(6), 793. <https://doi.org/10.3390/ijerph21060793>

Finlay, L. (2002). Negotiating the swamp: The opportunity and challenge of reflexivity in research practice. *Qualitative Research*, 2(2), 209–230.
<https://doi.org/10.1177/146879410200200205>

Fellmeth, G., Rose-Clarke, K., Zhao, C., Busert, L. K., Zheng, Y., Massazza, A., Sonmez, H., Eder, B., Blewitt, A., Lertgrai, W., Orcutt, M., Ricci, K., Mohamed-Ahmed, O., Burns, R., Knipe, D., Hargreaves, S., Hesketh, T., Opondo, C., & Devakumar, D. (2018). Health impacts of parental migration on left-behind children and adolescents: A systematic review and meta-analysis. *The Lancet*, 392(10164), 2567–2582.
[https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(18\)32558-3](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(18)32558-3)

Gergen, K. J. (1985). The social constructionist movement in modern psychology. *American Psychologist*, 40(3), 266–275.
<https://doi.org/10.1037/0003-066X.40.3.266>

Gergen, K. J. (1991). *The saturated self: Dilemmas of identity in contemporary life*. Basic Books.

Gergen, K. J. (2009). *Relational being: Beyond self and community*. Oxford University Press.

Gergen, M. M., & Gergen, K. J. (2003). *Social construction: A reader*. SAGE Publications.

Ghimire, S., Singh, D. R., Nath, D., Jeffers, E. M., & Kaphle, M. (2018). Adult children's migration and

روستاها و چالش‌های پیش‌روی زنان جدامانده. توسعه

محلی (روستایی-شهری)، ۸(۱)، ۱۳۹–۱۶۶.

https://jrd.ut.ac.ir/?utm_source=chatgpt.com

References

- Adhikari, R., Jampaklay, A., Pattaravanich, U., & Vapattanawong, P. (2013). The impact of parental migration on the mental health of children left behind. *Journal of Immigrant and Minority Health*, 16, 781–789. <https://doi.org/10.1007/s10903-013-9809-5>
- Adhikari, S. P. (2021). Revealing the story of an individual through narrative inquiry: A methodological review. *Interdisciplinary Research in Education*, 6(1), 71–80.
<https://doi.org/10.3126/ire.v6i1.43425>
- Antman, F. M. (2012). *The impact of migration on family left behind* (IZA Discussion Paper No. 6374). Institute for the Study of Labor (IZA).
<https://hdl.handle.net/10419/58799>
- Arlini, S. M., Yeoh, B. S. A., Yen, C. K., & Graham, E. (2019). Parental migration and the educational enrolment of left-behind children: Evidence from rural Ponorogo, Indonesia. *Asian Population Studies*, 15(2), 190–208.
<https://doi.org/10.1080/17441730.2019.1609294>
- Azimi, A. M., & Hashemi, M. N. (2025). The relationship between economic factors influencing Afghan migration: An analysis of economic crises and employment opportunities. *Salam Academic Journal*, 10(17), 531–543.
<https://doi.org/10.64104/v10.Issue17.n30.2025>
- Bentley, H. (2021). *"I've come so far it's hard to say it all": A narrative approach to changes in perceptions of student identity in a student success program* [Doctoral thesis, Purdue University].
<https://doi.org/10.25394/PGS.14445585.v1>
- Berger, P. L., & Luckmann, T. (1966). *The social construction of reality: A treatise in the sociology of knowledge*. Anchor Books.
- Berger, P. L., & Luckmann, T. (1991). *The social construction of reality*. Penguin Books.
- Griffiths, S. M., Dong, D., & Chung, R. Y. (2018). Forgotten needs of children left behind by migration. *The Lancet*, 392(10164), 2518–2519.
[https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(18\)33004-6](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(18)33004-6)
- Bryant, L. (2021). *A narrative inquiry on experiences of title ix coordinators in the southeastern conference* [Doctoral dissertation, University of Tennessee].
https://trace.tennessee.edu/utk_graddiss/6676
- Burr, V. (1995). *An introduction to social constructionism*. Routledge.
- Burr, V. (2015). *Social constructionism* (3rd ed.). Routledge.
- Burr, V. (2018). *Invitation to social construction* (3rd ed.). Routledge.

- and *Migration Studies*, 45(16), 3085–3104. https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/1369183X.2018.1547022?utm_source=chatgpt.com
- Miakhel, I., Zirak, R., & Aslami, A. (2025). Social factors behind Afghan migration to foreign countries and potential solutions. *Salam Academic Journal*, 10(17), 17–38. <https://doi.org/10.64104/v10.Issue.17.n2.2025>
- Mazloun, F. G., & Jamal Uddin, E. A. (2025). An integrated theoretical and empirical analysis of push and pull factors in Afghan irregular migration: Insights for sustainable policy responses. *Salam International Academic Journal*, 10(17), 938–958. <https://doi.org/10.64104/v10.Issue17.n51.2025>
- Maxwell, J. A. (2006). *Qualitative research design: An interactive approach* (2nd ed.). Sage.
- Moser, A., & Korstjens, I. (2017). Practical guidance to qualitative research. Part 3: Sampling, data collection and analysis. *The European Journal of General Practice*, 24(1), 9–18. <https://doi.org/10.1080/13814788.2017.1375091>
- Mishler, E. G. (1995). Models of narrative analysis. *Journal of Narrative and Life History*, 5(2), 87–123.
- Mohamadpour, A. (2010). *Method in method: On the construction of knowledge in human sciences* (1st ed.). Jameh-Shenasan Publications. [In Persian]
- Mohamadpour, A. (2012). *Anti-method: logic and design in qualitative methodology* (Vol. 1; 1st ed.). Jameh-Shenasan Publications. [In Persian]
- Ntinda, K. (2018). Narrative research. In P. Liamputtong (Ed.), *Handbook of Research Methods in Health Social Sciences* (pp. 1-13). Springer Singapore. https://doi.org/10.1007/978-981-10-2779-6_79-1
- NEURO_QUAL. (2023). Unit 2: Designing qualitative research. In *Qualitative research methods for neurosurgical research*. <https://www.neuroqual.org/unit2>
- Riessman, C. K. (1993). *Narrative analysis*. Sage.
- Shi, H., Zhao, C., Dou, Y., Duan, X., Yang, L., Du, Y., Huang, X., Wang, X., & Zhang, J. (2020). How parental migration affects early social-emotional development of left-behind children in rural China: A structural equation modeling analysis. *International Journal of Public Health*, 65, 1711–1721. <https://doi.org/10.1007/s00038-020-01509-w>
- Shafaq, A. Q., & Shuaa, H. (2024). An analysis of the driving factors behind Afghan youth migration to Türkiye. *Jurnal Ilmiah Manajemen dan Bisnis*, 9(2), 214. <https://doi.org/10.38043/jimb.v9i2.6206>
- Sharma, S., Devkota, B., & Acharya, D. (2021). Impact of parental migration on health of left-behind children. *Global Journal of Health Science*, 13(2), 77–83. https://ccsenet.org/journal/index.php/gjhs/article/download/0/0/44522/46977?utm_source=chatgpt.com
- Su, S., Li, X., Lin, D., Xu, X., & Zhu, M. (2012). Psychological adjustment among left-behind children in rural China: The role of parental well-being of left-behind Nepalese elderly parents. *Journal of Epidemiology and Global Health*, 8(3–4), 154–161. <https://doi.org/10.2991/j.jegh.2018.07.004>
- Gichuru, M. J. (2017). The interpretive research paradigm: A critical review of is research methodologies. *International Journal of Innovative Research and Advanced Studies (IJRAS)*, 4(2), 1–5. https://www.ijiras.com/2017/Vol_4-Issue_2/paper_1.pdf
- Graham, E., & Jordan, L. P. (2011). Migrant parents and the psychological well-being of left-behind children in Southeast Asia. *Journal of Marriage and Family*, 73(4), 763–787. https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC3229683/?utm_source=chatgpt.com
- Ge, Y., Song, L., Clancy, R. F., & Qin, Y. (2019). Studies on left-behind children in China: Reviewing paradigm shifts. *New Directions for Child and Adolescent Development*, 163, 115–135. <https://doi.org/10.1002/cad.20267>
- Gao, X., Liang, W., Mobarak, A. M., & Song, R. (2023). *Migration restrictions can create gender inequality: The story of china's left-behind children* (Working Paper, No. 30990). National Bureau of Economic Research. <https://www.nber.org/papers/w30990>
- Hemmati, R., & Ganji, M. (2016). Male-only migration from villages and the challenges face by left behind women. *The Journal of Community Development (Rural-Urban)*, 8(1), 139–166. [In Persian] <https://doi.org/10.22059/jrd.2016.61184>
- Hennink, M. M., Kaiser, B. N., & Marconi, V. C. (2016). Code saturation versus meaning saturation: How many interviews are enough? *Qualitative Health Research*, 27(4), 591–608. <https://doi.org/10.1177/1049732316665344>
- Holstein, J., & Gubrium, J. (2000). *the self we live by: narrative identity in a postmodern world*. Oxford University Press.
- Islam, M. S., Sarker, M. F. H., Ehsan, S. M. A., & Sohel, M. S. (2025). Rethinking women empowerment in rural Bangladesh: Male out-migration, left-behind wives, and changing gender roles. *Social Sciences & Humanities Open*, 11, 101425. <https://doi.org/10.1016/j.ssaho.2025.101425>
- Jalali, M. (2024). Narratives of pride: Afghan migrant laborers in Iran. *Comparative Migration Studies*, 12(39), 1–18. <https://doi.org/10.1186/s40878-024-00399-8>
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic inquiry*. SAGE Publications.
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (2000). Paradigmatic controversies, contradictions and emerging Confluences. In N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (Eds.), *The Sage Handbook of Qualitative Research* (3rd ed.; pp. 191–215). Sage Publications. <https://psycnet.apa.org/record/2005-07735-008>
- Lam, T., & Yeoh, B. S. A. (2019). Parental migration and disruptions in everyday life: Reactions of left-behind children in Southeast Asia. *Journal of Ethnic*

- <https://doi.org/10.1186/s12888-015-0412-2>
- Wise, C. R. (2020). *Teacher identity and the core: A narrative inquiry into the relationship between teacher identity and lesson planning in the common core era* [Doctoral dissertation, The University of Memphis].
https://digitalcommons.memphis.edu/etd/2844/?utm_source=chatgpt.com
- Yang, G., & Bansak, C. (2019). Does wealth matter? An assessment of China's rural-urban migration on the education of left-behind children. *China Economic Review*, 59, 101365.
<https://doi.org/10.1016/j.chieco.2019.101365>
- Yaojiang, S., Yu, B., Shen, K., Kenny, S., & Rozelle, S. (2016). Effects of parental migration on mental health of left-behind children: Evidence from Northwestern China. *China & World Economy*, 24(3), 105–122. https://fsi9-prod.s3.us-west-1.amazonaws.com/s3fs-public/parental_migration_on_mental_health.pdf?utm_source=chatgpt.com
- Zhang, N., Becares, L., & Chandola, T. (2015). Does the timing of parental migration matter for child growth? A life course study on left-behind children in rural China. *BMC Public Health*, 15, 966. <https://doi.org/10.1186/s12889-015-2296-y>
- migration and parent-child communication. *Child: Care, Health and Development*, 39(2), 162-170.
<https://doi.org/10.1111/j.1365-2214.2012.01400.x>
- Turin, T. C., Raihan, M. H., & Chowdhury, N. (2024). Paradigms of approaches to research. *Bangabandhu Sheikh Mujib Medical University Journal*, 17(2).
https://doi.org/10.3329/bsmmuj.v17i2.73973?utm_source=chatgpt.com
- Ullah, A. A. K. M. (2017). Male migration and 'left-behind' women: Bane or boon? *Environment and Urbanization ASIA*, 8(1), 59–73.
<https://doi.org/10.1177/0975425316683862>
- Wang, L., Zheng, Y., Li, G., Li, Y., Fang, Z., Abbey, C., & Rozelle, S. (2019). Academic achievement and mental health of left-behind children in rural China: A causal study on parental migration. *China Agricultural Economic Review*, 11(4), 569–582.
<https://doi.org/10.1108/CAER-09-2018-0194>
- Wickramage, K., Siriwardhana, C., Vidanapathirana, P., Weerawarna, S., Jayasekara, B., Pannala, G., Adikari, A., Jayaweera, K., Peiris, S., Sisira, S., Siribaddana, S., & Sumathipala, A. (2015). Risk of mental health and nutritional problems for left-behind children of international labor migrants. *BMC Psychiatry*, 15(39), 1-12.